

Listayhtiöiden taloudellinen raportointi 3.12. ja 10.12. klo 9–12.15



Ohjelma

- 9.00 IFRS-tilinpäätösvalvonta
- Vuoden 2013 valvontahavaintoja
 - Valvonnan kohdentuminen vuonna 2014
- toimistopäällikkö Tiina Visakorpi*
- 9.30 Lähipiirilitetiedot valvonnassa
- Lähipiirin määrittely
 - Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot, mm. kirjanpitolautakunnan uusi lausunto
- tilinpäätösasiantuntija Laura Heinola*
- 10.00 Liitetietojen laatu ja määrä – onko kehitystarpeita?
- tilinpäätösasiantuntija Riitta Pelkonen*
- 10.20 Kahvitauko
- 10.50 Rahoituslaitosten IFRS-tilinpäätösten vertailukelpoisuus
- ESMAn¹ raportin tuloksia
- tilinpäätösasiantuntija Leena Sinisalo*
- 11.10 Suuret IFRS-hankkeet ja viitekehys – ESMAn keskeisiä kommentteja
- johtava tilinpäätösasiantuntija Virpi Haaramo*
- 11.50 Ajankohtaista listayhtiön tiedonantovelvollisuudesta, mm.
- Tulevaisuudennäkymät ja tulosvaroituksen antaminen
 - Finanssivalvonnan sijoittajakyselyn tuloksia
- markkinavalvojat Anu Lassila-Lonka (10.12.2013) ja Minna Toiviainen (3.12.2013)*
- 12.15 Tilaisuus päättyy

¹Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen

IFRS-tilinpäätösvalvonta 2013 ja 2014

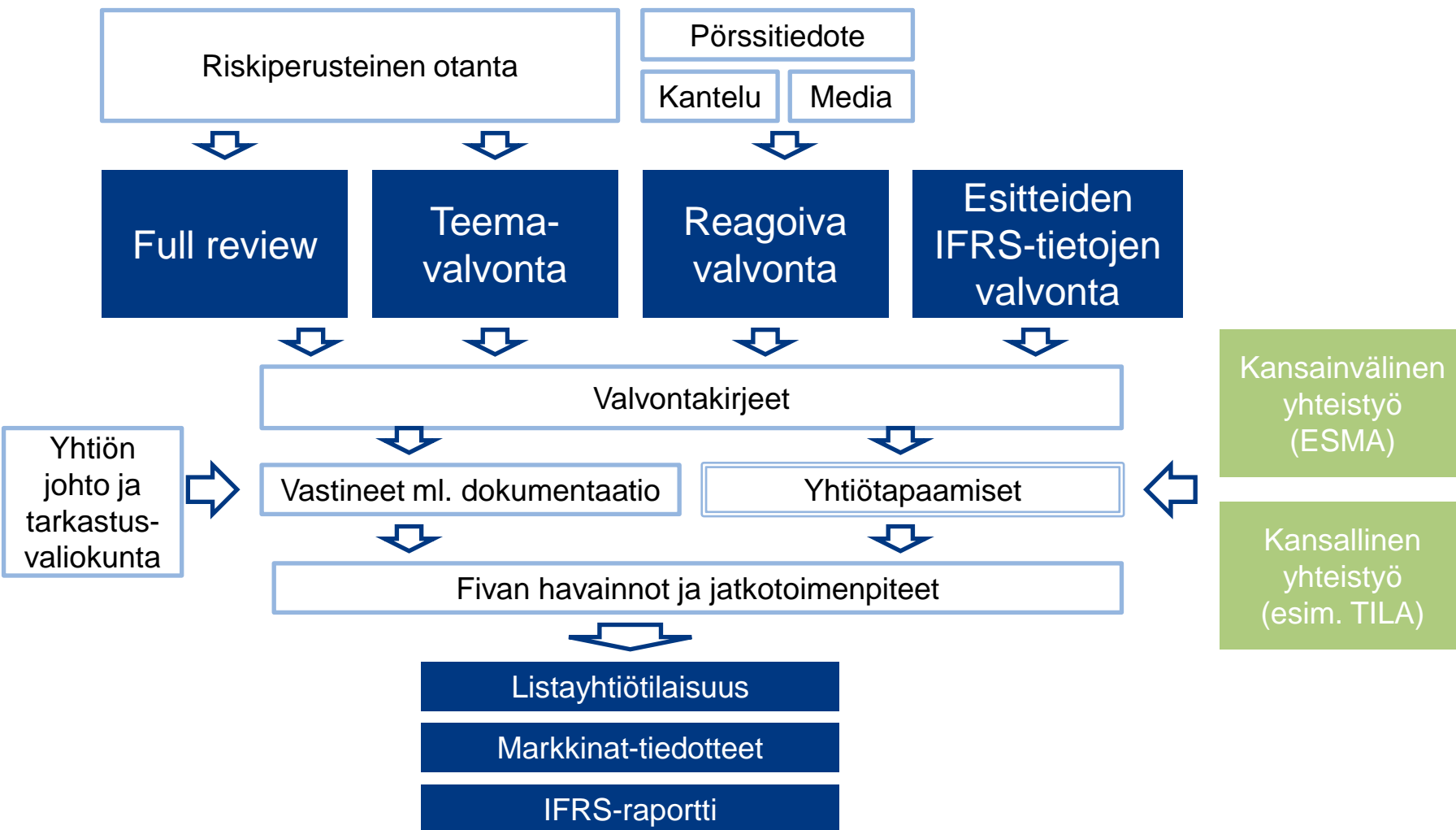
Tiina Visakorpi, toimistopäällikkö





- IFRS-tilinpäätösvalvontaprosessi
- Toteutunut IFRS-tilinpäätösvalvonta 2013
- Tilintarkastuskertomusten lisätiedot
- Painopistealueet vuoden 2014 valvonnassa
 - ESMA:n painopistealueet
 - Finanssivalvonnan muut painopistealueet

IFRS-tilinpäätösvalvonnan prosessi





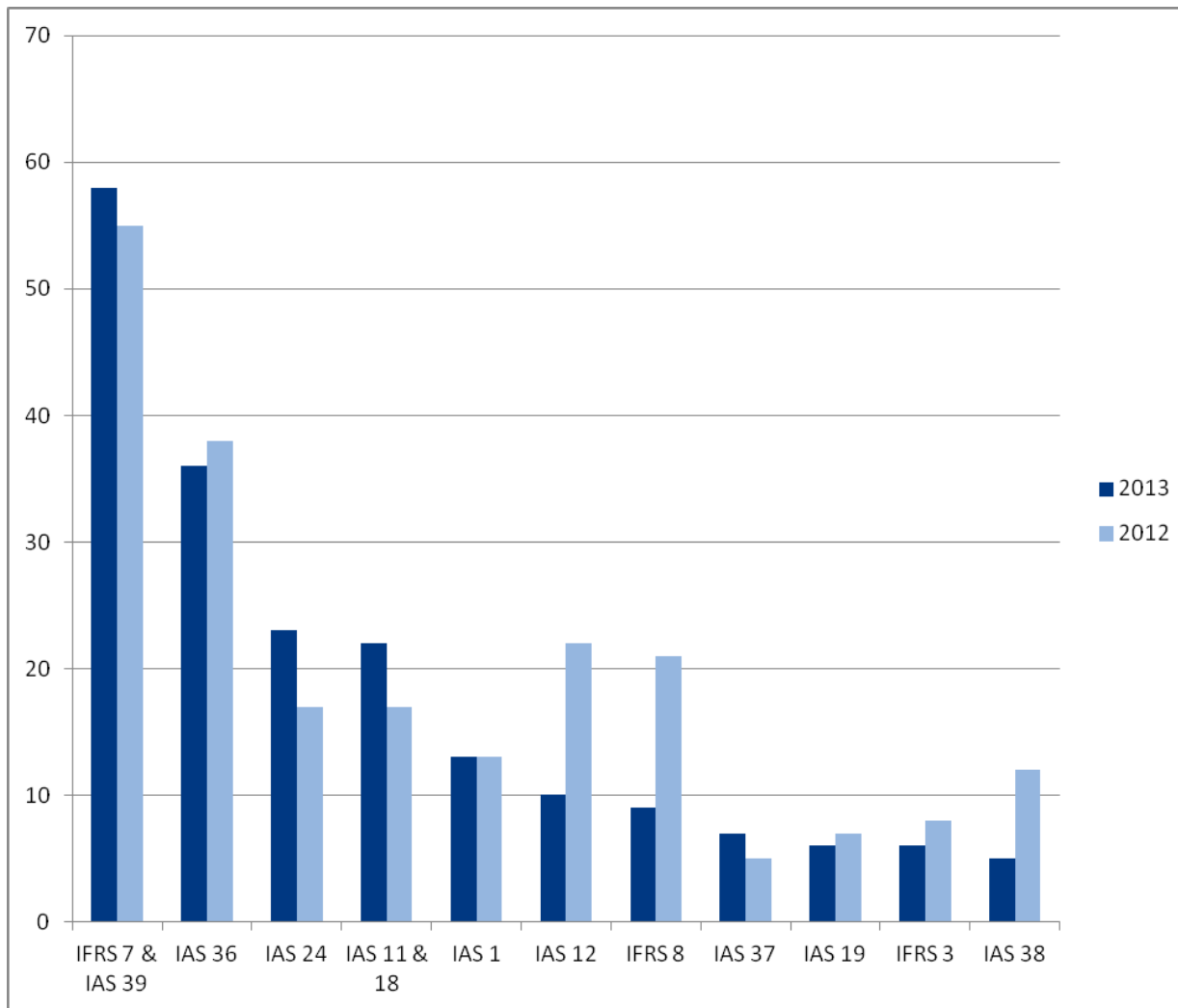
- Full review -läpikäyntien määrä tavanomaisella tasolla
- Teemavalvonta ja teemaselvitykset
 - Toteutettiin pääsääntöisesti osana full review -valvontaa
 - Rahoitusinstrumentit (rahoituslaitosten lainakannan arvostus sekä ESMA:n raportti)
 - IAS 36 *Omaisuserien arvonalentuminen*
 - IAS 24 *Lähipiiritiedot*
 - IAS 34 *Osavuosisikatsaukset*
- Reagoiva valvonta
- Esitevalvonta
 - Rakennejärjestelyt
- ESMA Report on Comparability of IFRS Financial Statements of Financial Institutions in Europe

Toteutunut IFRS-tilinpäätösvalvonta 2013



	2013e	2012
Full review	14	14
Teemavalvonta	6	4
Reagoiva valvonta	5	9
Esitteiden IFRS-valvonta	8	7

Valvontahavainnot standardeittain





- Rahoitusinstrumentteja koskevat laatimisperiaatteet yleisiä tai puutteellisia
- Rahoitusinstrumenttien arvostaminen
 - Rahoitusvarojen arvonalentuminen – puutteita vaatimusten noudattamisessa
 - Käypään arvoon arvostaminen – puutteita esittämisessä
- IAS 39:n mukaisen suojauslaskennan soveltamisen ja esittämisen puutteet
 - Suojauslaskennan dokumentaatio
 - Suojauslaskennan toteuttaminen
 - Tehokkuuden mittaaminen ja esittäminen
 - Liitetiedot
- Rahoitusvelkojen maturiteettijakaumat puutteellisia
 - Rahoitusvelkoja tai korkoja ei esitetty
 - Taulukossa esitettiin muita velkoja kuin rahoitusvelkoja
- Maksuvalmiusriskin hallinnan kuvaukset puuttuivat tai niitä ei oltu päivitetty



- Lähipiiritiedot (IAS 24)
- Tuloutusstandardit (IAS 11 ja IAS 18)
 - Tarkempi ja yhtiökohtainen selostus tilinpäätöksen laatimisperiaatteista koskien tuloutusta
- Laskennalliset verosaamiset (IAS 12)
- Omaisuuserien arvon alentuminen (IAS 36)
 - Valvonta kohdistunut yhtiöiden suorittamaan järkevyystarkasteluun
 - Johdon arvioimat tulevat rahavirrat, niiden taso ja kasvu
 - Ennusteiden taso verrattuna toteutuneisiin
 - Ikuisuusarvo muodostaa tyypillisesti merkittävän osan kerrytettävässä olevasta rahamäärästä
 - Ikuisuusarvon lähtötaso perustui usein viimeisimmän ennustekauden luvuille, eikä lähtötason normalisointitarvetta aina huomioitu
 - Johdon kustannuksia jätetty kohdistamatta rahavirtaa tuottaville yksiköille, vaikka omaisuuserät kohdennettu täysimääräisesti
 - Oikean rahavirtaa tuottavan yksikön tason määrittely tärkeää



- Liitetietojen läpinäkyvyyteen liittyviä havaintoja
 - Kuvastaako kasvu toteutunutta kehitystä tai perustuuko se ulkoisiin tietolähteisiin – ei käynyt aina ilmi selvästi
 - Diskonttauskoron määrittämisen menetelmissä tapahtuneista muutoksista ei juurikaan kerrottu
 - Herkkyysanalyysitiedot eivät aina ymmärrettäviä
- Kuvaus muista keskeisistä oletuksista kuin ikuisuuskasvuvauhdista ja diskonttauskorosta puuttui usein
 - Oletukset, joille kerryttävissä oleva rahamäärä on herkin, esimerkiksi bruttokatetasot, raaka-aineiden hintakehitys tai ennustettuihin rahavirtoihin sisältyvä kasvu (IAS 36 IE esimerkki 9)



- Jos jokseenkin mahdollinen muutos keskeiseen oletukseen, jonka perusteella kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty, saisi aikaan sen, että kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän, tulee kertoa jokainen seuraavista kohdista:
 - Määrä, jolla yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon
 - Keskeiselle oletukselle käytetty arvo
 - Määrä, jolla keskeiselle oletukselle käytetyn arvon tulee muuttua, jotta kerrytettävissä oleva rahamäärä on yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo



- Finanssivalvonta kävi läpi Q2/2013 osavuositarkastuksia ja arvioi niitä IAS 34:n näkökulmasta. Läpikäynnissä oli mukana 10 full review -yhtiötä
- Liitetietojen määrä oli yhdestä noin kymmeneen. Ainoastaan yksi yhtiö oli numeroinut liitetietonsa ja viittauksia päälaskelmista liitetietoihin ei ollut kenelläkään



- Osavuositarkastuksissa on laadullisia eroja. Osavuositarkastusten tarkkuudessa ja laajuudessa on monella parannettavaa
 - Segmenttiliitetietoja esitettiin kohtuullisessa määrin, mutta mahdollisia muutoksia ei aina kuvattu selvästi
 - Standardissa IFRS 13 *Käyvän arvon määrittäminen* uusia liitetietovaatimuksia koskien rahoitusinstrumentteja: uusia vaatimuksia oli noudatettu heikosti
 - Harva yhtiö oli maininnut mitään kovenanteista.
 - Finanssivalvonta suosittaa avoimuutta kovenanttitietoihin, myös osavuositarkastuksissa.
 - Noin puolet yhtiöstä esitti kaikki päälaskelmat tilinpäätöksen tarkkuudella. Mikään yhtiö ei esittänyt kaikkia päälaskelmia lyhennettyinä, mutta noin puolet yhtiöistä esitti lyhennetyn rahavirtalaskelman. Eräiden yhtiöiden rahavirtalaskelma esitettiin erittäin lyhyenä (liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta, rahoituksen rahavirta ja rahavarojen muutos).
 - Merkittävimpiä tapahtumia ja liiketoimia kuvattiin selostusosassa, mutta se miten nämä tapahtumat ja liiketoimet olivat vaikuttaneet osavuositarkastuksen taulukko-osassa esitettyihin laskelmiin ei aina käynyt selkeästi ilmi.



- IAS 34 ei erikseen vaadi lausumaa toiminnan jatkuvuudesta, mutta mikäli yhtiön taloudellinen tila on heikko, toiminnan jatkuvuutta tulisi seurata myös osavuositarkastuksessa.
- Yhdessä tilinpäätöksen tilintarkastuskertomuksessa arvopaperimarkkinalain 7:8 §:n mukainen ilmoitus siitä, että osavuositarkastusta ei tilintarkastajien käsityksen mukaan ole laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.



- Osalle full review -yhtiöistä ilmoitetaan etukäteen tulevasta valvonnasta joulukuussa 2013
- IFRS-tilinpäätösvalvonnassa prosessiin mahdollisesti vähäisiä muutoksia vuonna 2014 ESMAn valvontastandardin uudistamisen jälkeen



- Vuonna 2012 seitsemän tilintarkastuskertomusta antaa lisätietoa
 - 7/7 toiminnan jatkuvuudesta
 - 6/7 rahoitustilanteesta
 - 3/7 testauksiin ja arvostuksiin liittyvistä riskeistä tai epävarmuustekijöistä
 - 1/7 osavuositarkastuksen standardin mukaisuudesta
- Tilintarkastajien antamat lisätiedot huomioidaan sekä otantaprosessissa että IFRS-valvonnassa
- IAASB:n ehdottamat ISA-standardit koskien tilintarkastuskertomusta
 - Muutosehdotukset toisivat mm. tilintarkastajille vaatimuksia
 - esittää johtopäätös toiminnan jatkuvuudesta
 - sisällyttää listayhtiöiden tilintarkastuskertomuksiin pakolliseksi esitetty ”Key Audit Matters (KAM)” -kappale, sisältäen tilintarkastajan raportoinnin kyseisen tilikauden tilintarkastuksessa merkittävimmistä asioista
- ESMA on arvopaperimarkkinavalvojan ja EBA puolestaan pankkivalvojan näkökulmasta kommentoinut standardiluonnoksia
 - ESMA:n näkemyksen mukaan KAM-kappale lisää tilintarkastuskertomuksen avoimuutta, ja ehdottaa IAASB:lle lisättäväksi selkeän soveltamisohjeen tilintarkastajille jotta tilintarkastajat pystyisivät antamaan yhtiökohtaista selvitystä tilikauden tilintarkastuksesta
 - EBA:n arvion mukaan KAM-kappale tuo vakaustäkökulmasta myös lisäarvoa pankkien tilintarkastuskertomuksiin, ja EBA ehdottaa IAASB:lle KAM-kappaletta pakolliseksi myös kaikkien pankkien tilintarkastuksiin



- Full review -läpikäyntien tavoite 11-13
- Osallistutaan EKP:n Asset Quality Review:hun
 - EKP tekee yhteistyössä kansallisten pankkivalvontaviranomaisten kanssa arvion EKP:n suoraan valvontaan tulevista eurooppalaisista pankeista. Arvio sisältää pankkien riskien kokonaisarvioinnin ja saamisten laadun arvioinnin (Asset Quality Review, AQR).
- ESMAn painopistealueet:
 - IAS 39 ja IFRS 7 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen sekä Rahoitusinstrumentit: Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot*
 - IAS 36 *Omaisuserien arvon alentuminen*
 - IAS 19 *Työsuhde-etuudet*
 - IFRS 13 *Käyvän arvon määrittäminen*
 - IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* – Liitetiedot merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, harkinnasta ja arvioista (tarkempi selostus liitetietoja koskevassa esityksessä)



- Muita Finanssivalvonnan painopistealueita
 - IFRS 3 ja konsolidointistandardit
 - IFRS 3 -valvonta full reviewn ja esitevalvonnan kautta
 - uusien konsolidointistandardien IFRS 10-12 implementoinnin seuranta vuonna 2014
 - Lähipiiritiedot
 - Epävarmaan markkinatilanteeseen liittyvät kysymykset



1. Rahoitusinstrumentit (IFRS 7 ja IAS 39) – erityisesti pankit
 - Läpinäkyvyys ja vertailukelpoisuus fokuksessa
 - Rahoitusinstrumenteista johtuvien riskien luonne ja laajuus → laadulliset ja määrälliset liitetiedot
 - Objektiivinen näyttö arvonalentumisesta
 - Luottoriski ja maksuvalmiusriskitiedot
 - Pankkien uudelleen neuvottelemat luotot rahoitusvaikeuksissa olevien asiakkaiden kanssa (forbearance)
 - Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetiedot
 - Määrällistä tietoa vaikutuksista



2. Liikearvot ja muut aineettomat hyödykkeet (IAS 36)

- Rahavirtaennusteet / Käyttöarvo
 - Järkevät ja perusteltavissa olevat oletukset
 - Johdon paras arvio taloudellisista olosuhteista tulevaisuudessa
 - Ulkopuolelta saatavalle näytölle suurempi painoarvo
 - Järkevyystarkastelu
- Kuvaus johdon lähestymistavasta oletusten arvoja määritettäessä tärkeä
- Tiedot kunkin merkittävän rahavirtaa tuottavan yksikön osalta erikseen
- Tietojen tulisi olla yhtiökohtaisia
- Tiedot myös muista oletuksista kuin diskonttauskorosta ja ikuisuuskasvusta
- Herkkyysanalyysi



3. Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä (IAS 19) aiheutuvien velvoitteiden arvostus ja liitetiedot:
 - IFRIC IC otti kantaa diskonttaus korkoon:
 - Korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen määritelmä on absoluuttinen, ei suhteellinen
 - Lainojen markkinakorkoja haettava euroalueelta
 - IAS 19 liitetiedot:
 - Merkittävät vakuutusmatemaattiset oletukset ja niiden herkkyyshanalyysit
 - Yhtiöiden tulee kertoa johdon harkinnasta, jota se on käyttänyt määrittäessään diskonttauskorkoa
 - Eri eläkejärjestelyihin ja varojen käypiin arvoihin liittyvistä erilaisista riskeistä tulee esittää tietoja
 - Jos IAS 19 muutoksilla merkittävä vaikutus yhtiön tilinpäätökseen, tulee esittää IAS 1.10(f):n mukainen tase edellisen kauden alussa



4. Käyvän arvon määrittäminen - IFRS 13

- Arvostuksessa kiinnitettävä huomiota erityisesti vastapuolen luottoriskin määrittämiseen
- Liitetiedot:
 - Mitä arvostustekniikoita ja syöttötietoja käytetty
 - Arvostuksen vaikutus tulokseen tai muuhun laajan tuloksen eriin, jos käytetty käyvän arvon hierarkian tason 3 syöttötietoja
 - Tiedot annettava myös, jos käytetty ulkopuolista arvioitsijaa
 - Käyvän arvon hierarkia esitettävä kaikille käypään arvoon arvostetuille ja liitetiedoissa esitetyille varoille ja veloille
 - Epävarmuuksista kerrottava sitä enemmän, mitä enemmän on 3. tason syöttötietoja käytetty
 - Laskentayksikön määrittely



- Lausuntoaika päättyi 10/2013
- Aiemmin CESRin valvontastandardit
- Hyödynnetty kokemuksia vuonna 2005 alkaneesta tilinpäätösvalvonnasta
- Peruseriaatteena valvojilla ”comply or explain”



Merkittävimmät muutosehdotukset

- EECS:ssä muodostetaan yhtenäinen päätös merkittävien valvontapäätöksen sisällöstä ennen kansallista päätöksentekoa
- ESMA koordinoi vuosittaiset valvonnan painopistealueet
- ESMA voi antaa lausuntoja ja kannanottoja ajankohtaisista tilinpäätöskysymyksistä, joihin tarvitaan Eurooppa-tasoinen valvojien koordinoitu näkemys
- ESMA saattaa IASB:n käsiteltäväksi havaitut lisäohjeistustarpeet
- EU:n markkinoilla listattujen kolmansien maiden IFRS-vastaavien tilinpäätösten valvontaa vahvistetaan
- Valvontatoimenpiteiden harmonisointi. Samanlaiset toimenpiteet samanlaisiin virheisiin
- Yhtiöiden valinta valvontaan riskiperusteista yhdistettynä rotaatiolla tai satunnaisotannalla
- Kysymys konsultaatiopaperissa: tulisiko esitehyväksynnän yhteydessä toteutettavaa taloudellisen informaation valvontaa tiukentaa

Lähipiiritiedot valvonnassa

Laura Heinola, tilinpäätösasiantuntija, IFRS





- Miksi ja miten lähipiiritietoja valvotaan?
- Lähipiirin määrittely
- Lähipiiritietojen keräysprosessit yhtiöissä
 - Lähipiiri vs. sisäpiiri
 - Lähipiiritapahtumien tilintarkastus
- Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot
 - Lopullista määräysvaltaa käyttävä taho
 - Johdon management-yhtiöt
 - Eläkesitoumuksista esitettävät tiedot
 - Finanssivalvonnan näkemyksiä esittämisestä

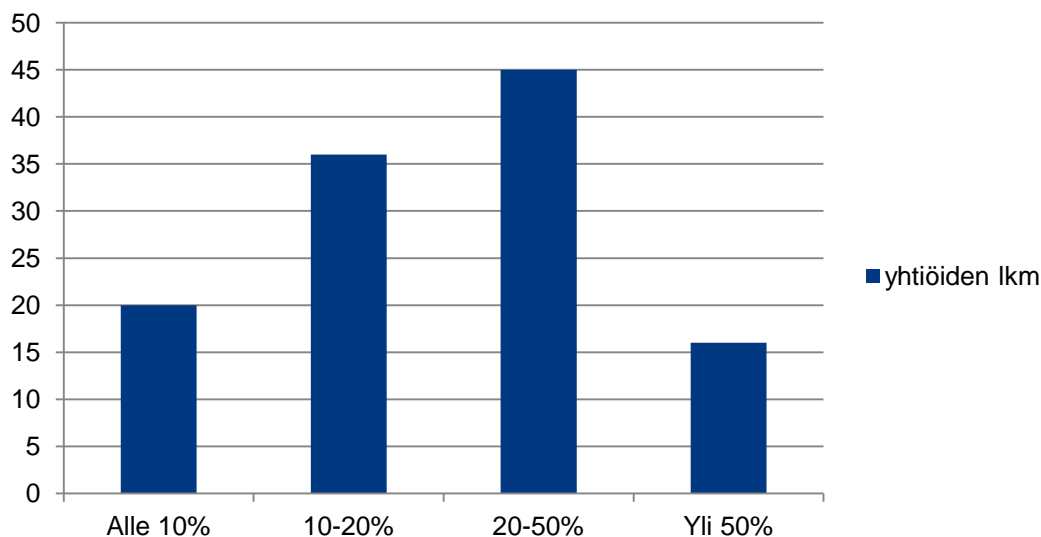
Miksi lähipiiritiedot ovat erityisessä asemassa?



- Olennaisia luonteensa takia
- Lähipiiriliiketoimissa ei välttämättä noudateta tavanomaisia markkinaehtoja
- Listayhtiöiden omistus on Suomessa suhteellisen keskittynyttä

Suurimman omistajan omistusosuus

31.7.2013





- Teemavalvonta vuonna 2012
 - IAS 24:n *Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä* ja kirjanpitoasetuksen edellyttämät tiedot
 - Keskittyi johtoon kuuluvien avainhenkilöiden kompensatioon
 - Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lähipiiritietojen raportoinnissa oli puutteita ja raportointikäytännöt vaihtelivat
- Teemavalvonta vuonna 2013
 - Selvitystä laajennettiin myös muihin lähipiiriliitetietoihin
 - Toteutettiin full review:n yhteydessä laajahkolla kysymyspatteristolla
 - Kartoitettiin lisäksi yhtiöiden lähipiiritietojen tiedonkeruu- ja varmistusprosesseja
- Havaintoja vuonna 2013
 - Kaikkia lähipiiriin kuuluvia ei aina ollut tunnistettu
 - Kaikilla yhtiöillä ei ollut määriteltyä prosessia lähipiiritietojen keräämiseen
 - Lähipiiritietojen esittämisessä oli vieläkin parannettavaa



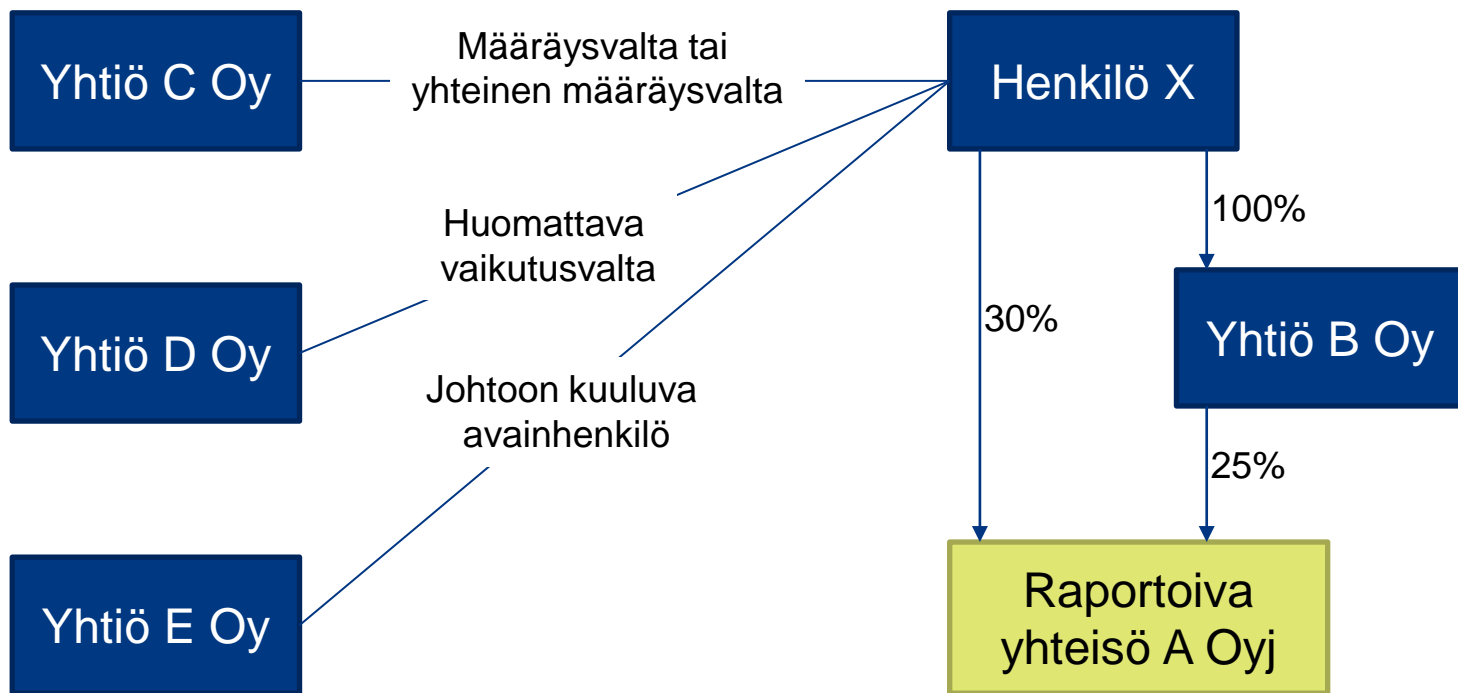
- Lähipiirin kuuluu mm.
 - henkilö, jolla on raportoivassa yhteisössä määräysvalta tai yhteinen määräysvalta, sekä yhteisöt, joissa
 - kyseisellä henkilöllä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta
 - kyseisellä henkilöllä on huomattava vaikutusvalta
 - kyseinen henkilö on johtoon kuuluva avainhenkilö (esim. hallituksessa).
 - henkilö, jolla on raportoivassa yhteisössä huomattava vaikutusvalta tai hän on yhteisön tai sen emoyhtiön johtoon kuuluva avainhenkilö, sekä yhteisöt, joissa
 - hänellä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.
 - kun yhteisö ja raportoiva yhteisö kuuluvat samaan konserniin.
 - kun toinen yhteisö on toisen yhteisön osakkuusyritys tai yhteisyritys.
- Huomio kohdistetaan suhteen tosiasialliseen sisältöön eikä ainoastaan sen oikeudelliseen muotoon.

Henkilöllä on määräysvalta IAS 24.9(a)(i) sekä (b)(vi)-(vii)



- Henkilö, jolla on raportoivassa yhteisössä määräysvalta sekä
- yhteisöt, joissa
 - kyseisellä henkilöllä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta
 - kyseisellä henkilöllä on huomattava vaikutusvalta
 - kyseinen henkilö on johtoon kuuluva avainhenkilö (esim. hallituksessa).

Esimerkki 1

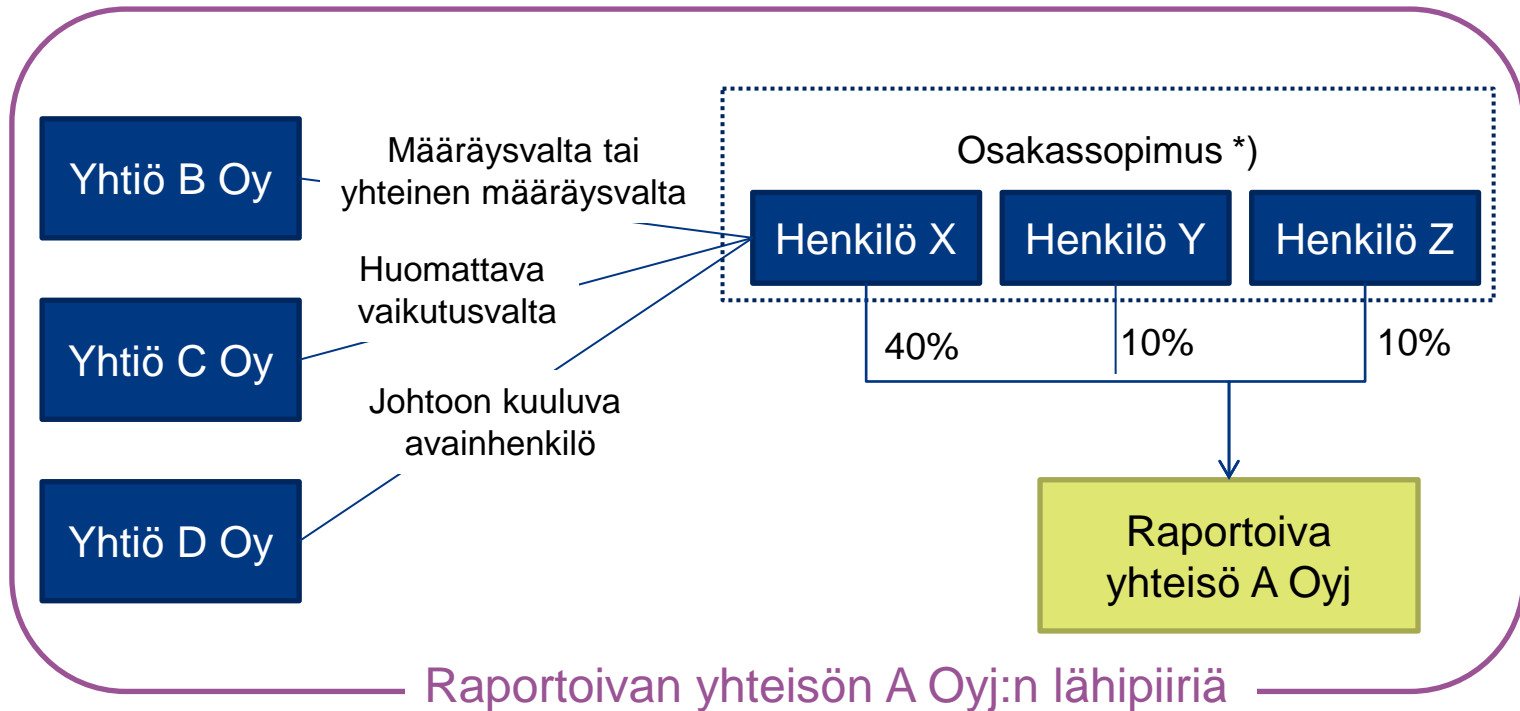


Raportoivan yhteisön A Oyj:n lähipiiriä

Henkilöllä on yhteinen määräysvalta IAS 24.9(a)(i) sekä (b)(vi)-(vii)



- Henkilö, jolla on raportoivassa yhteisössä yhteinen määräysvalta sekä
- yhteisöt, joissa
 - kyseisellä henkilöllä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta
 - kyseisellä henkilöllä on huomattava vaikutusvalta
 - kyseinen henkilö on johtoon kuuluva avainhenkilö (esim. hallituksessa).



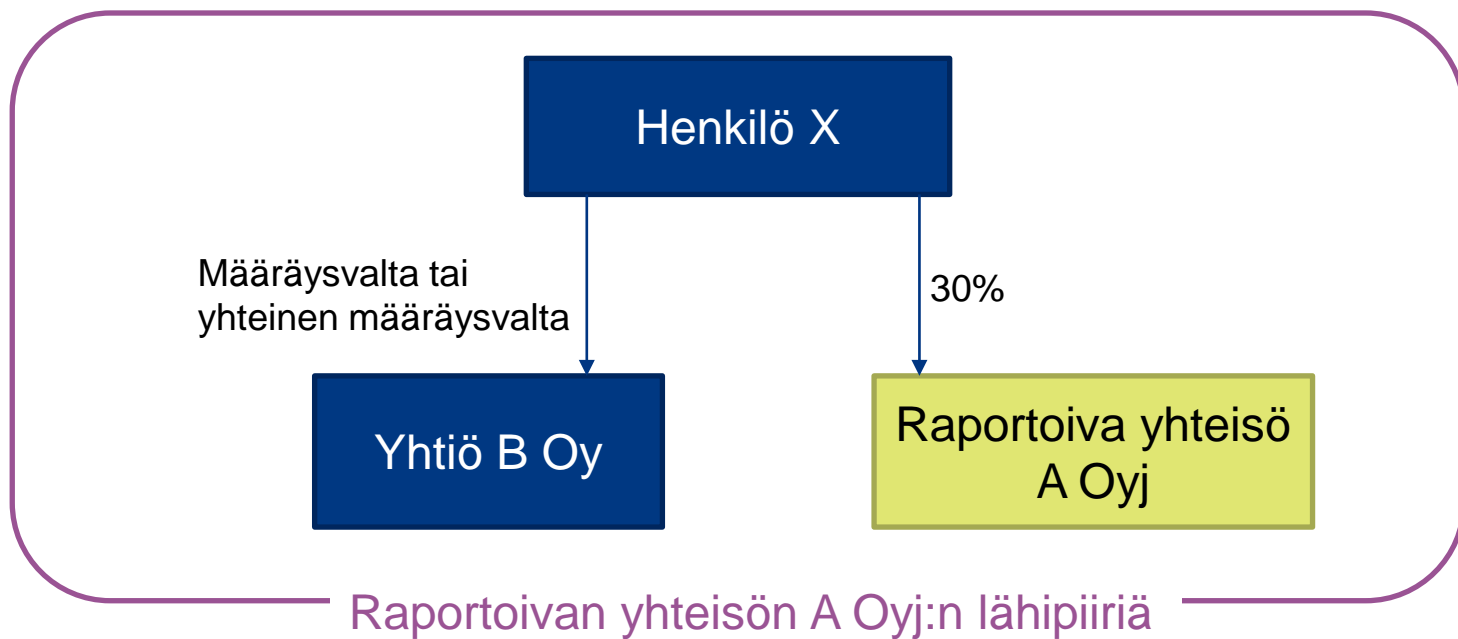
- *) IFRS 3.B2:n mukaan yksittäisten henkilöiden muodostaman ryhmän on katsottava käyttävän yhteisössä määräysvaltaa silloin, kun henkilöillä on sopimukseen perustuvien järjestelyjen tuloksena oikeus kollektiivisesti määrätä yhteisön talouden ja toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Henkilöllä on huomattava vaikutusvalta IAS 24.9(a)(ii) sekä (b)(vi)



- Henkilö, jolla on raportoivassa yhteisössä huomattava vaikutusvalta sekä
- yhteisöt, joissa kyseisellä henkilöllä on
 - määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.

Esimerkki 3

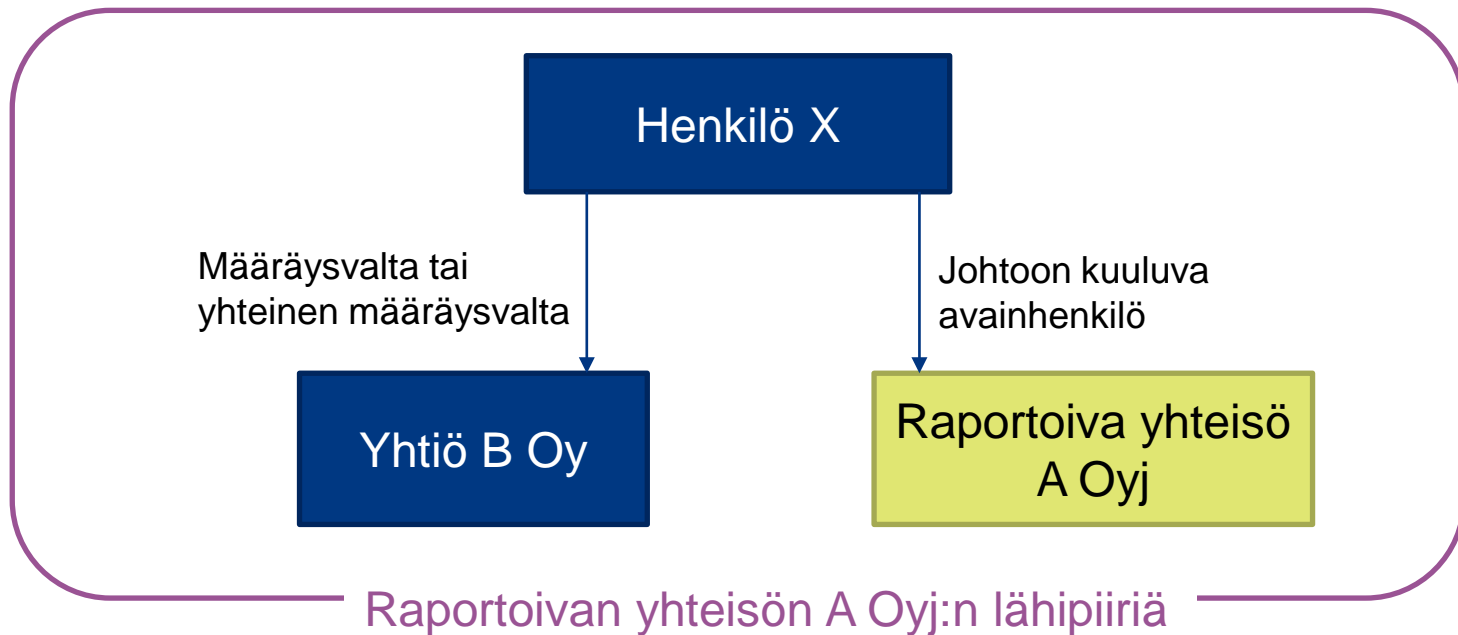


Johtoon kuuluva avainhenkilö IAS 24.9(a)(iii) sekä (b)(vi)



- Henkilö, joka on raportoivan yhteisön tai sen emoyhtiön johtoon kuuluva avainhenkilö sekä
- yhteisöt, joissa kyseisellä henkilöllä on
 - määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.

Esimerkki 4



Emoyritys, tytäryritys ja sisaryritys

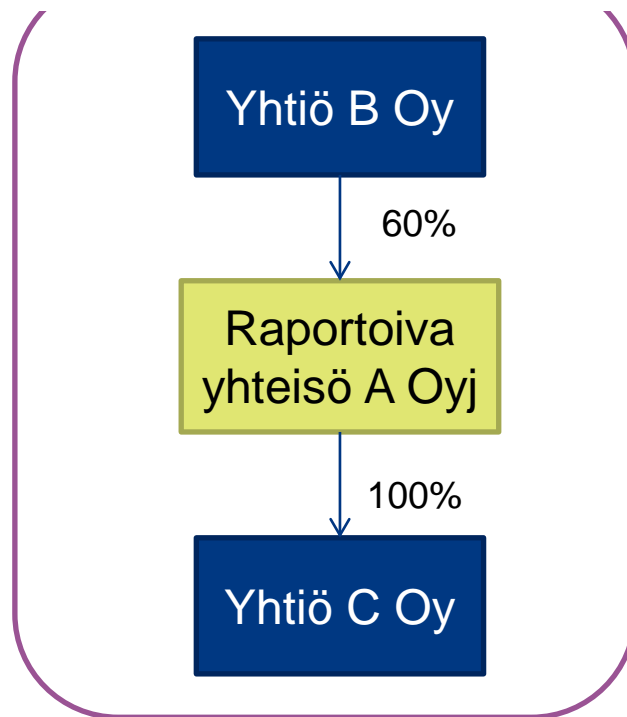
IAS 24.9(b)(i)



- Yhteisö kuuluu raportoivan yhteisön lähipiiriin, jos yhteisö ja raportoiva yhteisö kuuluvat samaan konserniin (mikä tarkoittaa, että kukin emoyritys, tytäryritys ja sisaryritys kuuluu toistensa lähipiiriin).



Raportoivan yhteisön A Oyj:n lähipiiriä

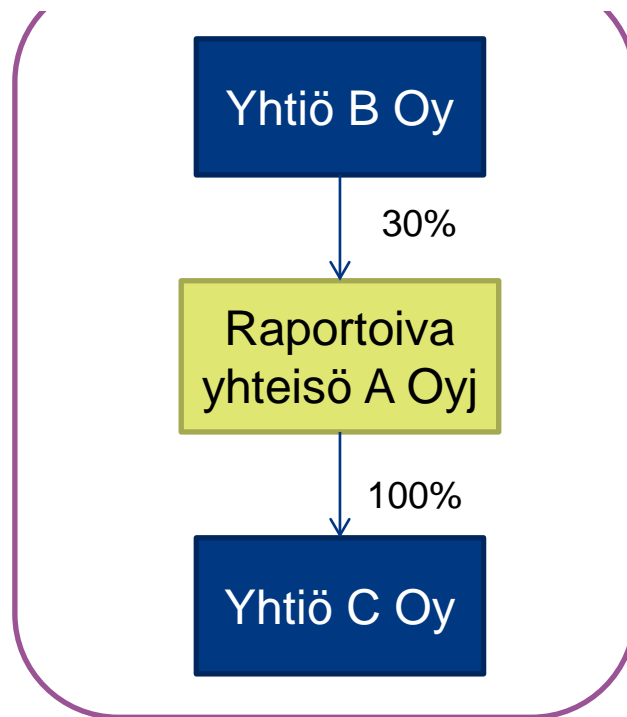




- Yhteisö kuuluu raportoivan yhteisön lähipiiriin, jos toinen yhteisö on toisen yhteisön osakkuusyritys tai yhteisyritys (taikka toisen yhteisön kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön osakkuusyritys tai yhteisyritys).



Raportoivan yhteisön A Oyj:n lähipiiriä





- Kutakin mahdollista lähipiirisuhdetta tarkasteltaessa huomio kohdistetaan suhteen tosiasialliseen sisältöön eikä ainoastaan sen oikeudelliseen muotoon.
- Seuraavat eivät ole lähipiiriin kuuluvia osapuolia pelkästään sillä perusteella, että
 - kahdella yhteisöllä on yhteinen hallituksen jäsen tai muu johtoon kuuluva avainhenkilö
 - toisen yhteisön johtoon kuuluvalla avainhenkilöllä on huomattava vaikutusvalta toisessa yhteisössä
 - kaksi yhteisyrityksen osapuolta käyttävät yhteistä määräysvaltaa yhteisyrityksessä
 - toinen yhteisö rahoittaa toista yhteisöä
 - yhteisöllä on merkittävä määrä liiketoimintaa toisen yhteisön kanssa.

→ Lähipiiriin kuulumista tulee arvioida tapauskohtaisesti.



- Finanssivalvonta kartoitti vuoden 2013 tilinpäätösvalvonnan yhteydessä lähipiiritietojen tiedonkeruuta ja siihen liittyviä mahdollisia kontroleja.
- Harvalla yhtiöllä oli valmis prosessikuvaus tähän liittyen.
- Yhtiön sisäpiiriohje ja -prosessi oli monella lähtökohtana lähipiirin määrittelyssä.
- Lähipiiritiedot kerätään usein yhteistyönä monen osaston välillä, mm. lakiasianosasto, henkilöstöosasto ja konsernilaskenta.
- Eräät yhtiöt totesivat oman tiedonkeruuprosessinsa haastavaksi.
- Useampia kysymyskiertoja



- Lähtökohdat poikkeavat toisistaan
 - Sisäpiiriin kuulutaan tiedon perusteella
 - Lähipiiriin kuulutaan vaikutusmahdollisuuden perusteella
 - Lähipiiri on sisäpiiriä laajempi
- Julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluu mm.
 - yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet
 - toimitusjohtaja ja hänen varahenkilönsä
 - tilintarkastaja ja varatilintarkastaja
 - muu yhtiön ylimpään johtoon kuuluva henkilö, joka saa säännöllisesti sisäpiirintietoa ja jolla on oikeus tehdä yhtiön tulevaa kehitystä ja liiketoiminnan järjestämistä koskevia päätöksiä.



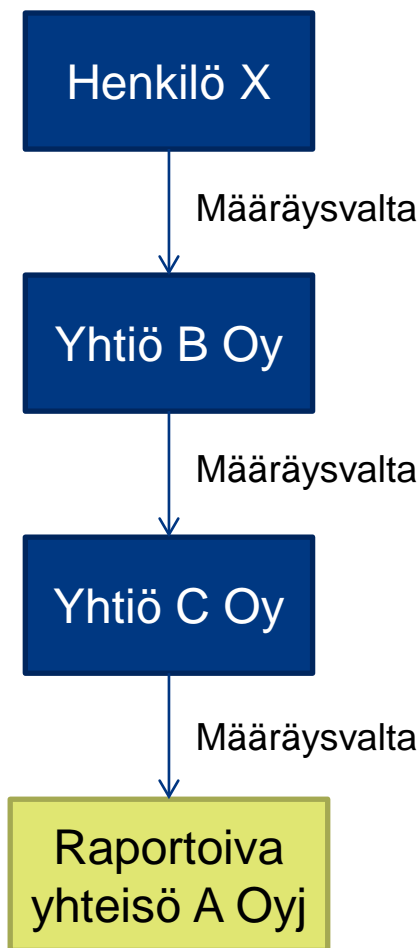
- Esimerkiksi suuret omistajat eivät ole asemansa perusteella yhteisön julkisessa sisäpiirissä, mutta he ovat yhteisön lähipiiriä.
- Esimerkki
 - Henkilöllä on yhtiössä määräysvalta, mutta hän ei ole yhtiön palveluksessa eikä hallituksessa.
 - Yhtiö käytti sisäpiirirekisteriä lähipiirimäärittelyn lähtökohtana.
 - Henkilö ei ole asemansa perusteella yhtiön julkisessa sisäpiirirekisterissä.
 - Lähipiiriä ei tässä esimerkissä voida määritellä ainoastaan sisäpiirin perusteella.



- *ISA 550 Lähipiiri*
- Aihe ollut esillä eurooppalaisten tilintarkastusvalvojen välisessä yhteistyössä
- Tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistuksessa havaittuja kehittämisalueita ovat olleet mm:
 - Lähipiiritapahtumiin liittyvän olennaisen virheellisyyden riskien tunnistamisen sekä arvioinnin riittävyys (sisältäen tilintarkastajan muodostama käsitys mahdollisista johdon kontroleista lähipiiritapahtumien tunnistamiseen ja kirjanpitokäsittelyyn liittyen)
 - Lähipiiritapahtumia koskevien tilintarkastustoimenpiteiden ja -evidenssin riittävyys
 - Em. tilintarkastustoimenpiteiden riittävä dokumentointi

Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot

Lopullista määräysvaltaa käyttävä taho(*) – IAS 24.13



(*) Ultimate controlling party

Lopullista määräysvaltaa käyttävä taho – IAS 24.13

Finanssivalvonnan havaintoja ja näkemyksiä



- Finanssivalvonta kävi läpi noin 20 sellaisen yhtiön tilinpäätöstä, joissa jollakin taholla oli määräysvalta.
 - Kolmasosassa tilinpäätöksistä ei käynyt ilmi lopullista määräysvaltaa käyttävä taho (ultimate controlling party).
 - Osassa tämä tieto kävi ilmi ”suurimmat osakkeenomistajat” -taulukossa.
 - Nämä tiedot tulisi esittää lähipiirin yhteydessä.
- Toimintakertomuksessa esitettävät tiedot
 - Toimintakertomuksessa on esitettävä osakkeenomistajat tai muut henkilöt, joiden määräysvallassa liikkeeseenlaskija on. (VMA 1020/2012)
 - Finanssivalvonta suosittaa, että saman henkilön määräysvaltapiiiriin kuuluvat omistus- ja ääniosuudet esitetään toimintakertomuksessa sekä yhteenlaskettuina että osakkeenomistajakohtaisesti eriteltynä.



- Erilaisia sopimuksia ja erilaisia tilinpäätöskäytäntöjä
- Yhtiön tulisi arvioida, onko management-yhtiö tosiasiallisesti listayhtiön määräysvallassa
 - Johdon management-yhtiö voi tulla yhdisteltäväksi konsernitilinpäätökseen SIC 12 *Konsernitilinpäätös – erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt* -tulkinnan perusteella.
- Yhtiön tulisi myös arvioida, onko järjestelyn tosiasiallinen tarkoitus se, että management-yhtiön omistamat listayhtiöosakkeet voidaan myydä myöhemmin voitolla
 - IFRS 2:n *Osakeperusteiset maksut* mukaiset liitetiedot voi tulla esitettäväksi, koska osakepalkkiojärjestelmistä annettavat tiedot ovat luonteensa takia olennaisena sijoittajainformaationa.



- Listayhtiön on ilmoitettava eläkesitoumukset henkilöittäin eriteltyinä
 - toimitusjohtajasta ja hänen sijaisestaan,
 - hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä,
 - vastaaviin toimielimiin kuuluvista henkilöistä sekä
 - aikaisemmin yllä mainittuihin kuuluneet henkilöt silloin, kun heistä on tilikaudella aiheutunut eläkemenoja, taikka heidän eläkesitoumuksiaan on kattamatta.

- Finanssivalvonta pyysi kirjanpitolautakunnalta lausuntoa tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista sen selventämiseksi,
 - mitä tulee kertoa listayhtiön toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa lakisääteisistä ja/tai vapaaehtoisista eläkesitoumuksista ja
 - tuleeko näistä sitoumuksista esittää euromääräisiä tietoja.



Listayhtiön johdon eläkesitoumuksia koskevat liitetiedot

- Lakisääteiset eläkkeet
 - Suoriteperusteinen eläkemeno henkilöittäin
- Lisäeläkkeet
 - Järjestelyn keskeiset ehdot
 - Suoriteperusteinen lisäeläkemeno henkilöittäin
 - Taseeseen merkitty eläkevastuuvelan määrä

→ Tiedot on esitettävä erikseen esimerkiksi taulukkomuodossa.

Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot

– Finanssivalvonnan näkemyksiä



- Tilinpäätöksestä tulee selvästi käydä ilmi, ketkä yhtiö katsoo johtoon kuuluviksi avainhenkilöiksi.
- Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden kompensatiot olisi hyvä esittää tilinpäätöksessä yhtenä kokonaisuutena.
- Tilinpäätöksestä tulisi käydä ilmi, ovatko IAS 24.17:n mukaisessa taulukossa esitetyt eläke-etuudet vapaa-ehtoisia ja/tai lakisääteisiä eläkejärjestelyitä.
- Tilinpäätöksessä ja hallinnointikoodin mukaisessa palkka- ja palkkioselvityksessä esitettyjen tietojen tulisi tukea toisiaan.
- Lopullista määräysvaltaa käyttävä taho tulee esittää lähipiirin yhteydessä.
- Kirjanpitolautakunnan lausunto tulee huomioida.
- Johdon management-yhtiöiden tilinpäätöskäsittelyyn ja siitä esitettäviin tietoihin tulee kiinnittää huomiota.

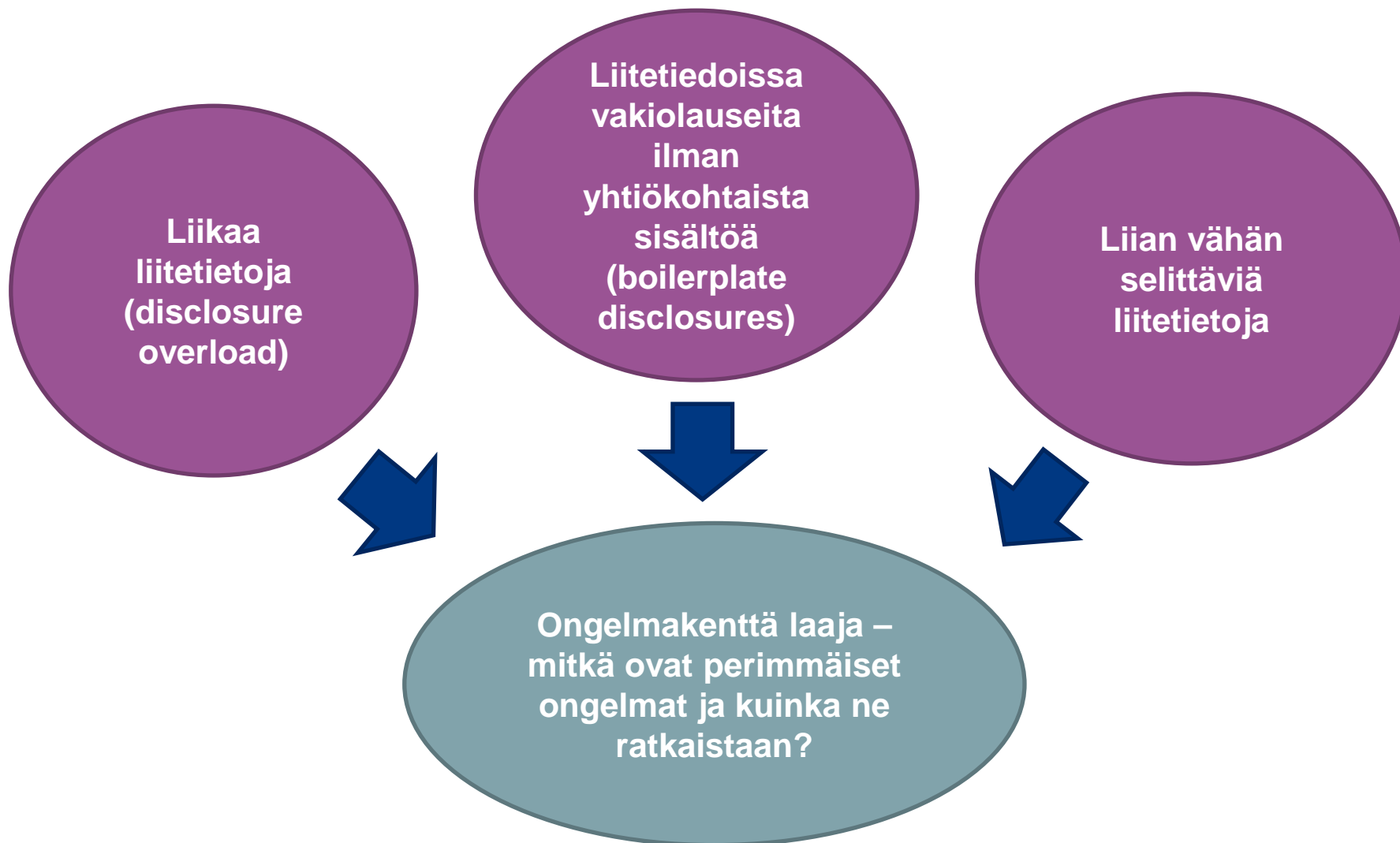


Liitetietojen laatu ja määrä – onko kehitystarpeita?

Riitta Pelkonen, tilinpäätösasiantuntija, IFRS



- Aiheen ajankohtaisuus
- Mitä ongelmia liitetietoinformaatioissa on?
- Kuinka liitetietoinformaatiota voidaan kehittää?
- IASB:n toimet liitetietoinformaation kehittämiseksi





FRC: Cutting Clutter 2011, Keskustelupaperi 10/2012 ja Feedback statement 6/2013

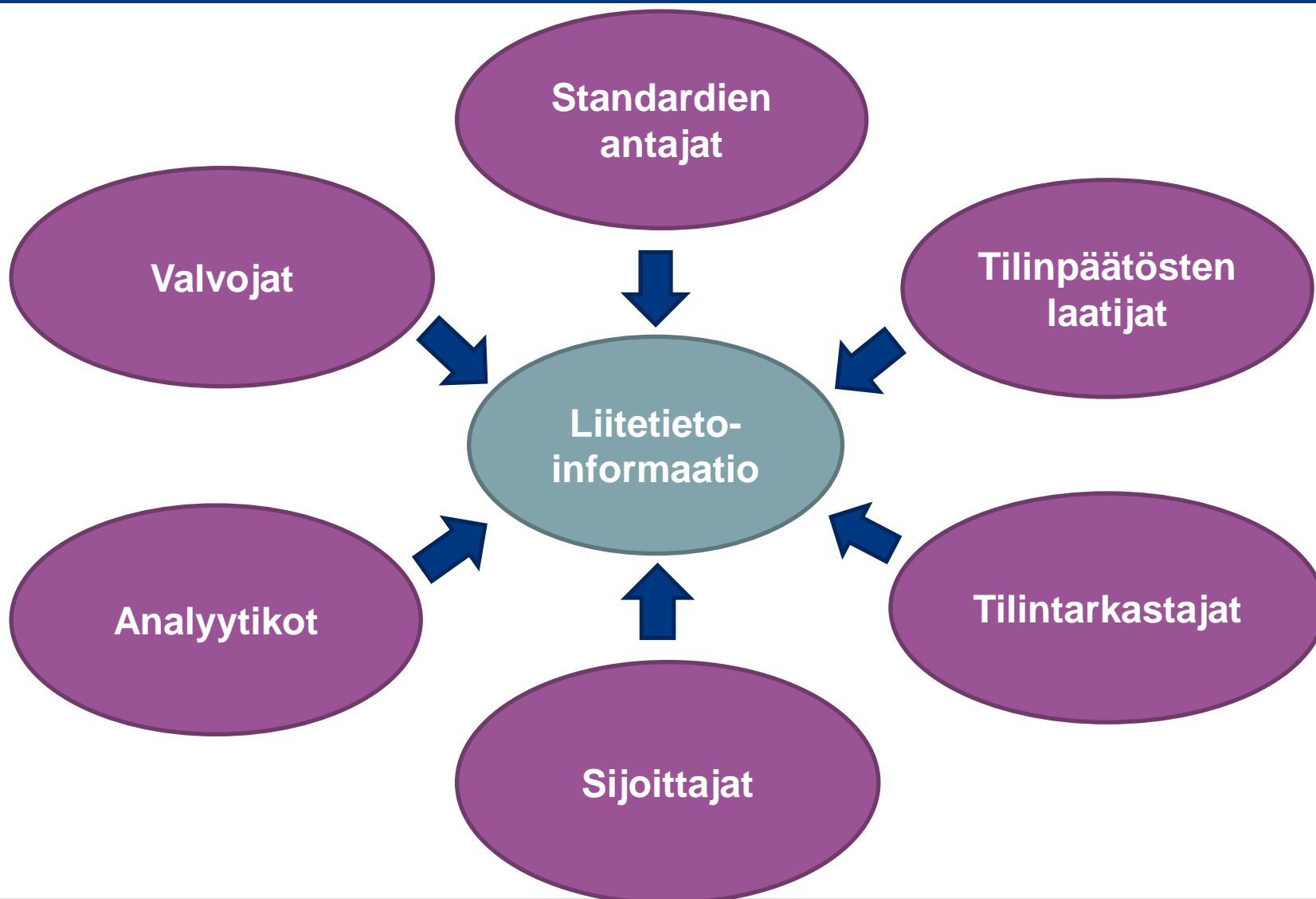
EFRAG yhdessä ANC:n ja FRC:n kanssa:
Keskustelupaperi 7/2012 ja Feedback statement 4/2013

EDTF: Raportti – pankkien riskiliitetietojen parantaminen 10/2012 ja Progress report 7/2013

ESMA: Kommentti EFRAGin keskustelupaperiin 1/2013 ja olennaisuuden tarkastelu tilinpäätösraportoinnissa 2/2013

CFA Chartered Financial Analysts:
Kysely jäsenille 2012 ja yhteenveto 7/2013

IASB: Kysely tilinpäätöksen laatijoille ja käyttäjille 2012, Disclosure Forum 1/2013 ja Feedback statement 5/2013, Viitekehys keskustelupaperi 7/2013, Käytännön toimia IAS 1:n parantamiseksi alkaen syksy 2013



Mitä syitä voi olla boilerplate-tyyppisiin liitetietoihin?



- Liitetietovaatimukset lisääntyneet, kun haettu läpinäkyvyyttä
- Olennaisuutta vaikea soveltaa liitetietoihin
- Sääntöjen noudattaminen ja turvallisuushakuisuus liikaa fokuksessa
- Tehokkuutta tavoiteltaessa ulkoisten tahojen ohjeistusta sovelletaan ilman huolellista yhtiökohtaista harkintaa
- Tilinpäätösten julkaisun aikataulupaineet suhteessa resursseihin
- Tilinpäätösten laatijoilla ei välttämättä käsitystä, mitä sijoittajat tarvitsevat
- Monimutkaisten liiketoimien kuvaus IFRS:n termein haasteellista

Onko selittäviä liitetietoja liian vähän?



- Liitetiedoissa ei esitetä tarpeeksi merkityksellistä ja yhtiökohtaista informaatiota, mutta toisaalta merkityksetöntä informaatiota saatetaan esittää liikaa
- Liiketapahtumien taloudellinen sisältö ja raportointivaatimukset ovat yhä monimutkaisempia
- Liiksi supistettu tieto voi johtaa lisääntyneeseen kompleksisuuteen: kommunikation taso voi lisätä kompleksisuutta
- Standardivaatimukset eivät välttämättä kuvasta liiketoimien taloudellista sisältöä ja taloudellisia vaikutuksia
- Riskeistä, johdon harkinnasta ja arvioista ja estimaateista kerrotaan liian vähän – luettelot riskeistä usein yleispäteviä





- Liitetietoja koskevan viitekehyksen kehittäminen
- Standardien kehittäminen
- Standardeja kehitettäessä liitetietovaatimukset otetaan huomioon jo alussa, ei vasta loppumetreillä
- Liitetietojen käyttäjien tarpeet fokukseseen



- Tilinpäätöksen kokonaiskuvan kehittäminen
 - Liitetiedot ja päälaskelmat yhdessä muodostavat kokonaisuuden
 - Integraatio tilinpäätöksen ja muun taloudellisen informaation välillä
- Yhtiökohtaisten tietojen esittäminen
 - Tietojen ajankohtaisuus
- Tiedon parempi organisointi
 - Tärkeiden asioiden korostaminen
 - Olennaisen informaation löydyttävä helposti
 - Tiedon kerrostaminen
- Selkeämpi esittäminen
 - Liitetietojen selitettävä liiketapahtumia ja niiden vaikutuksia tulokseen, taseeseen ja rahavirtoihin
 - Kompleksisuuden vähentäminen



- Liiketoimien tuloslaskelma-, tase- ja rahavirtavaikutukset paremmin esille
- Selostetaan riittävästi estimaatteja, arvioita, johdon harkintaa ja tehtyjä valintoja
- Rahavirtalaskelman esittäminen suorana
- Tiedot taseen ulkopuolisista aineettomista hyödykkeistä
- Tiedon pilkkominen pienempiin osiin
- Täsmäytyslaskelmat
- Yksinkertainen kieli, havainnollistavia taulukoita ja pylväitä
- Selkeät ristiviittaukset



- Merkittävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet tulisi esittää tilinpäätöksessä sellaisessa järjestyksessä, joka on yhtiön kannalta järkevää (IAS 1.117)
 - Ensin yhtiölle merkittävimmät laatimisperiaatteet
 - Kerrottava optiosta, jos sellaisia on käytetty
- Johdon harkintaan perustuvat ratkaisut, joilla suurin merkitys tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, tulee esittää (IAS 1.122)
- Arvioihin liittyvistä keskeisistä epävarmuustekijöistä, jotka aiheuttavat merkittävän riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, tulee kertoa (IAS 1.125)
 - Epävarmuustekijöitä tulee arvioida jatkuvasti ja tietoja päivittää, jotta ne ovat ajantasaiset kaikissa tilinpäätöksissä



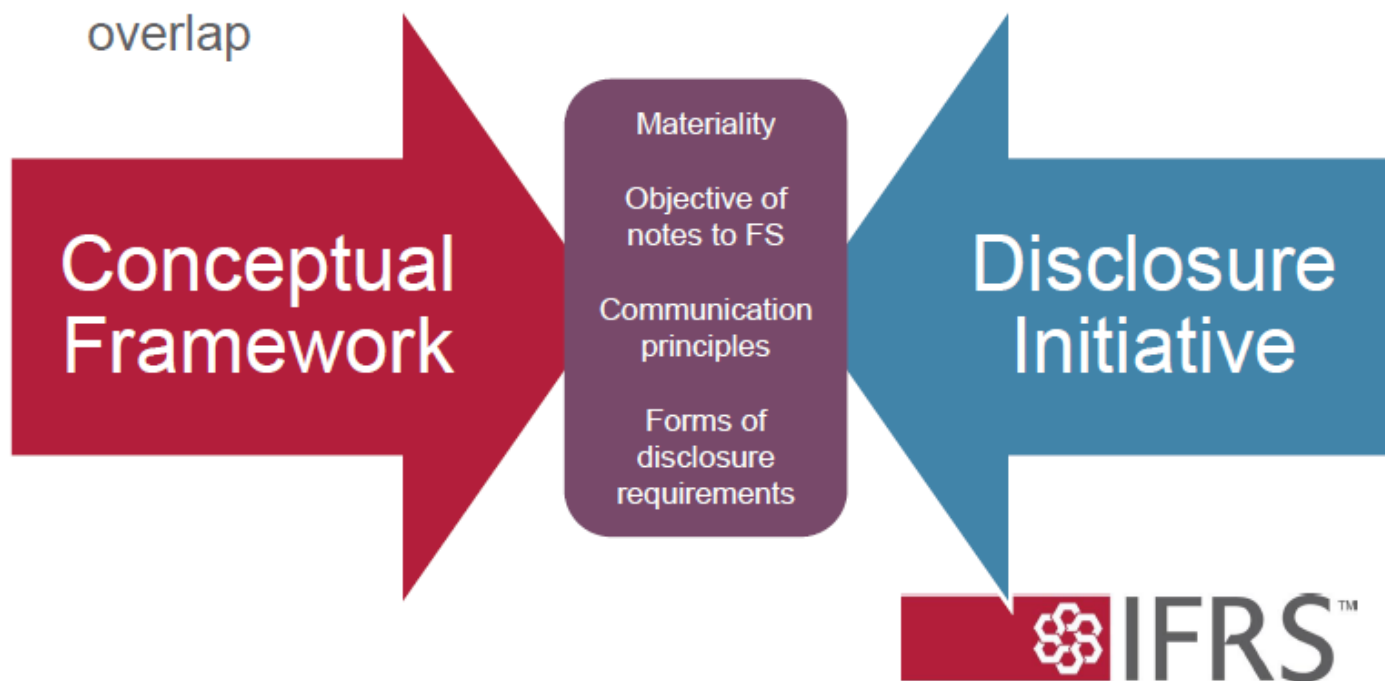
- Tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvät olennaiset epävarmuustekijät, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa, on ilmoitettava tilinpäätöksessä (IAS 1.25)
- Herkkyysanalyysi kirjanpitoarvojen laskennassa käytettyjen menetelmien, oletusten ja arvioiden osalta (IAS 1.129 (b))
- Uusista standardeista, jotka julkaistu mutta ei vielä voimassa, on merkityksellistä kertoa vain, jos niillä on todennäköisesti merkittävää vaikutusta yhtiön tuleviin tilinpäätöksiin



Conceptual Framework

19

- Disclosure project in parallel with Conceptual Framework project. Projects inform each other – some overlap





- Liitetietoviitekehyksen kehittäminen yleisten perusteiden yhteydessä
 - Liitetietojen tarkoitus
 - Olennaisuus
 - Kommunikaatioperiaatteet
 - Liitetietovaatimusten muoto
 - IT-tekniologian hyödyntäminen
 - Yhteistyö eri tahojen välillä



- Lyhyen tähtäimen toimenpiteet
 - Muutos- ja tarkennusehdotuksia IAS 1:een keskustelussa
 - Olennaisuutta tulisi arvioida sekä päälaskelmien että liitetietojen kannalta
 - Ohjeistuksessa korostettaisiin, että epäolennaisen tiedon esittäminen voi hämärtää hyödyllisen tiedon esiintuloa
 - Taseessa esitettäviä rivejä (IAS 1.54) voitaisiin yhdistää tai lisätä, jos tiedosta tulee näin merkityksellisempää
 - Onko liitetietojen esittämisjärjestys pakollinen vai sallittaisiinko enemmän joustavuutta (IAS 1.114)
 - Esittämisjärjestyksestä päätettäessä olisi otettava huomioon tietojen ymmärrettävyys ja/tai vertailukelpoisuus



- Muut lyhyen tähtäimen toimenpiteet
 - IASB:lta ohjeistusta ja koulutusmateriaalia olennaisuudesta ja kommunikointiperiaatteista
 - Uusien standardiluonnosten liitetietovaatimukset käydään läpi
 - Ehdotuksia käsitellään jo syksyn 2013 IASB:n kokouksissa
 - Muutoksista luonnosehdotus julkaistaan mahdollisesti Q1/2014

- Pidemmän aikavälin toimenpiteet
 - Olennaisuudesta käynnistetään tutkimusprojekti
 - Selvitystyö aloitetaan IAS 1:n, IAS 7:n ja IAS 8:n korvaamiseksi.
 - Nettovelat-käsite
 - Voimassaolevien standardien liitetietovaatimusten läpikäynti



- Ohjelma jatkuu klo 10.50





Rahoituslaitosten IFRS-tilinpäätösten vertailukelpoisuus

ESMAN raportin tuloksia

Leena Sinisalo, tilinpäätösasiantuntija, IFRS



- Taloudellisen informaation läpinäkyvyys on tärkeä markkinoiden luottamusta ja tehokkuutta ylläpitävä tekijä
- Selvityksen tavoite oli arvioida rahoituslaitosten tilinpäätösten laatua ja läpinäkyvyyttä sekä tarvittaessa esittää parannusehdotuksia vertailukelpoisuuden lisäämiseksi
- Selvitys toteutettiin käymällä läpi 39 eurooppalaisen rahoituslaitoksen vuoden 2012 julkistettuja IFRS-tilinpäätöksiä
- ESMA määritteli selvityksen aihealueet aiempien selvitysten ja valvontahavaintojen perusteella:
 - 1) Laajan tuloslaskelman rakenne ja sisältö
 - 2) Likviditeettiriski ja rahoitus (funding)
 - 3) Suojaaminen ja johdannaiset
 - 4) Luottoriski
 - 5) AFS -osakeinstrumenttien arvonalentumiset
- Tilinpäätösten läpikäynnin yhteydessä tunnistettiin myös mahdollisia normien vastaisia tilanteita, joita kansalliset valvojat vievät eteenpäin



- Rahoituslaitokset ovat kehittäneet tilinpäätöksiään ja tietoja annetaan runsaasti. Laadussa ja esittämistavan selkeydessä on kuitenkin kehitettävää. Rahoituslaitosten tilinpäätösten vertailtavuudessa on parannettavaa
- Taloudellisten tietojen selkeys ja johdonmukaisuus on haaste, koska rahoituslaitokset julkistavat eri periaattein laadittua informaatiota kuten IFRS-, Pilari III - sekä muuta riskienhallintaan liittyvää tietoa joko yhdessä tai eri raporteissa. Tämä jo aiheuttanee vertailukelvottomuutta
- Kansallinen sääntely heikentää vertailtavuutta Eurooppa-tasolla



- Korkotuottojen ja -kulujen (nettokorkokatteen) sisällössä on merkittäviä eroja. Sama toistui kaupankäyntisalkun nettotuottojen sisällössä
- ESMA kehottaa esittämään merkittävien erien osalta tarpeeksi eritellyt liitetiedot ja kattavat laatimisperiaatteet sekä lisäämään läpinäkyvyyttä tuloslaskelmaerien ja tase-erien välillä
- ESMA suosittaa nettotuottojen ja -kulujen esittämistä yhdessä liitetiedossa, joka sisältää nettomääräisten voittojen tai tappioiden erittelyn IAS 39 -ryhmien ja tuloslaskelmarivien tasolla
- Joissakin tapauksissa voi olla aihetta pohtia, ovatko transaktiot kyllin merkittäviä esitettäväksi omana tuloslaskelmarivinä sen sijaan, että ne esitettäisiin liitetiedossa



- ESMA kannustaa esittämään kattavat ja yhtiökohtaiset liitetiedot, joissa linkitetään maturiteettijakauman, likviditeetin, likviditeettiriskin hallinnan ja rahoituksen tiedot keskenään kokonaiskuvaksi
- Liitetietojen laatua voidaan parantaa yhdistämällä laadulliset ja määrälliset tiedot sekä lisäämällä tietoja:
 - käytettyjen termien määritelmät
 - likviditeettiriskin arvioinnissa käytettyjen indikaattorien parametrit
 - rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettianalyysin sanallinen kuvaaminen
 - maturiteettijakauman ja muiden esitettyjen tietojen linkittäminen likviditeettiriskin hallinnan ja rahoituksen strategiaan ja tavoitteisiin
 - rahoitusvarojen maturiteettijakauman esittäminen
 - rahoituksen keskittymät
 - annetut vakuudet ja niihin liittyvät rajoitukset



- Numeerista ja laadullista tietoa tulisi antaa eritellysti johdannaisten käyttötarkoitusten mukaisesti ja osoittaa yhteys taloudelliseen raportointiin
 - kaupankäyntitarkoitus
 - suojaustarkoitus
 - suojauslaskentamallien käyttö
- Niiltä rahoituslaitoksilta, jotka käyttävät johdannaisia laajasti riskien hallinnassaan, odotetaan riittävästi tietoa johdannaisten vaikutuksesta yhteisön taloudelliseen asemaan ja tulokseen sekä suojaustoimenpiteiden tehokkuudesta
- ESMA odottaa parannusta annettuihin tietoihin johdannaisten käyvästä arvosta, käyvän arvon määrittämisestä ja määrittämisessä käytetyistä parametreista



- Rahoituslaitoksia kehoitetaan esittämään selvästi ja strukturoidusti luottoriskiä kuvaavat liitetiedot, jotta sijoittajilla olisi mahdollisuus ymmärtää luottoriskien merkitys yhtiön taloudelliseen asemaan
- Erilaisten luottoriskianalyysien esittäminen auttaa riskikeskittymien ymmärtämistä, mutta yksityiskohtaisuutta ja tietoa riskikeskittymien hallinnasta tarvitaan lisää
- ESMA rohkaisee antamaan yksityiskohtaisempaa tietoa riskiä vähentävistä toimista, vakuuksista ja siitä, mihin varoihin saadut vakuudet kohdistuvat
- ESMA rohkaisee rahoituslaitoksia kuvaamaan sisäisiä luottoriskin arviointimenetelmiään (rating) sekä antamaan tietoa, joka auttaa sijoittajia ymmärtämään luottoriskien laajuutta
- Tilinpäätösten vertailtavuutta heikentää yleisluonteiset laatimisperiaatteet sekä yhtiökohtaisuuden puuttuminen arvonalentumisten kriteerien ja luottoriskimenetelmien esittämisestä
 - tilinpäätöksissä ei selkeästi kerrota ryhmäkohtaisten arvonalentumisten laskennassa Basel II / tilastollisten menetelmien parametreihin tehtyjä oikaisuja



- Lainanhoitajousto (forbearance) sekä NPL (non-performing loan)
 - termien määritelmät tulisi sisältyä tilinpäätökseen
 - rahoituslaitosten tulisi erottaa asiakkaidensa taloudellisten vaikeuksien vuoksi uudelleen neuvotellut lainat ja muista syistä uudelleen neuvotellut lainat toisistaan
 - lainanhoitajoustopon esittämisessä on tapahtunut edistystä ja sen odotetaan jatkuvan vuoden 2013 tilinpäätöksissä
- Maariskit
 - maariskien esittämisessä on tapahtunut kehitystä, mutta parantamista on vielä esim. sijoituksissa muihin kuin valtion velkakirjoihin, niiden suojaamisessa sekä käyvän arvon hierarkian esittämisessä
 - riskikeskittymät tulisi esittää maittain sekä joka vuosi tarkastella keskittymien mahdollisia muutoksia



- Merkittävä tai pitkäaikainen -kriteerien käytössä havaittiin suuria eroja. Rahoituslaitoksia kehoitetaan huolellisesti arvioimaan kriteerien rajat ja esittämään riittävän yksityiskohtaista tietoa, jotta sijoittajat voivat arvioida käytettyjen kriteerien vaikutusta rahoituslaitoksen taloudelliseen asemaan
- ESMA suosittaa esittämään AFS-osakeinstrumenttien käyvän arvon rahastoon kertyneet positiiviset ja negatiiviset käyvän arvon muutokset erikseen



- Raportti on saatavilla ESMAn sivuilta nimellä:
"Review of Accounting Practices, Comparability of IFRS Financial Statements of Financial Institutions in Europe"
<http://www.esma.europa.eu/content/Review-Accounting-Practices-Comparability-IFRS-Financial-Statements-Financial-Institutions-E>
- Linkki myös sivuiltamme:
www.finanssivalvonta.fi/fi/Listayhtiolle/IFRS
- Financial Stability Boardin raportit:
"Enhancing the Risk Disclosures of Banks"
http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_121029.htm
"Enhanced Disclosure Task Force (EDTF) Progress Report"
http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_130821a.htm



Suuret IFRS-hankkeet ja viitekehys – ESMAn keskeisiä kommentteja 2013

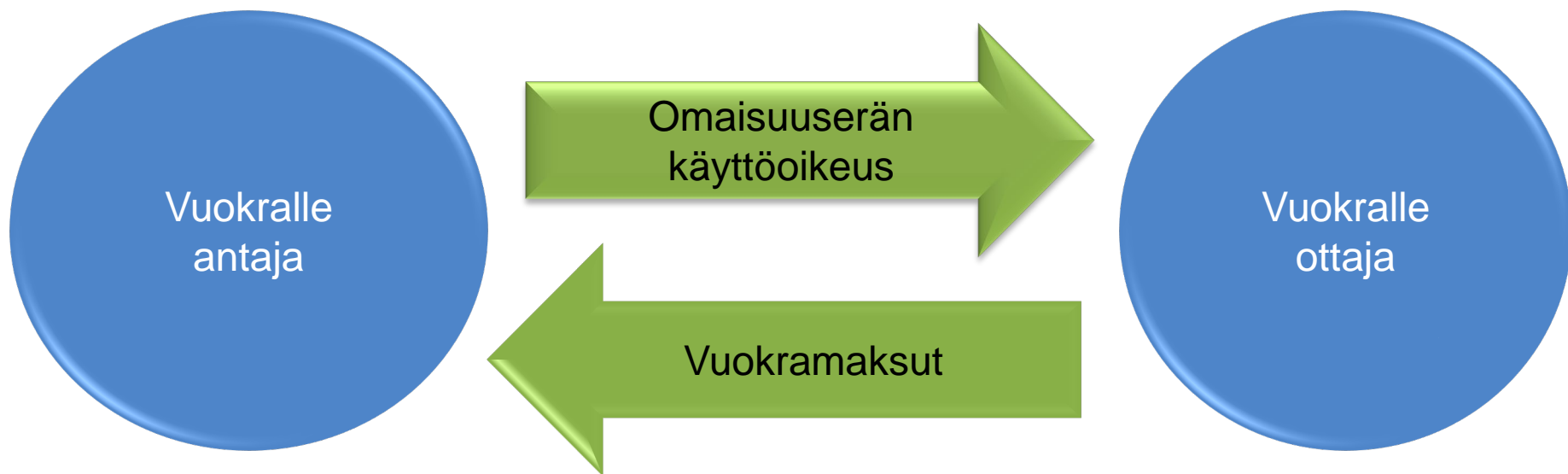
Virpi Haaramo, johtava tilinpäätösasiantuntija



- Vuokrasopimukset – uusi ehdotus standardiksi
- Rahoitusinstrumentteja koskevat uudet ehdotukset
 - Luokittelua koskeva muutosehdotus
 - Jaksotettuun hankintamenoön arvostettujen rahoitusvarojen arvonalentuminen
- Vakuutus sopimukset - uusi ehdotus standardiksi
- Keskustelupaperi uudistettavasta viitekehyksestä



Vuokrasopimus



Vuokrasopimuksen rajat ↔ palvelusopimus



Vuokrasopimusten luokittelu vuokrasopimuksen alussa

A-typin vuokrasopimukset
Ei-kiinteistöt
(koneet, laitteet, ajoneuvot)

B-typin vuokrasopimukset
Kiinteistöt

Paitsi, jos

- vuokra-aika on merkityksetön suhteessa omaisuuserän taloudelliseen ikään; tai
- vuokramaksujen nykyarvo on merkityksetön suhteessa omaisuuserän käypään arvoon

Paitsi, jos

- vuokra-aika kattaa pääosan omaisuuserän taloudellisesta iästä; tai
- vuokramaksujen nykyarvo kattaa olennaisesti kaiken omaisuuserän käyvästä arvosta

Vuokrasopimukset – uusi ehdotus standardiksi



	TASE	TULOS- LASKELMA	RAHAVIRTA- LASKELMA
A-TYYPPI	Oikeus käyttää omaisuuserää Velka	Poisto Korkokulu efektiivisen koron menetelmä	Maksut: pääoman takaisinmaksu ja korko
B-TYYPPI	Oikeus käyttää omaisuuserää Velka	Vuokrakulu tasaisesti vuokrakausille	Vuokramaksut

VUOKRALLE OTTAJA

Vuokrasopimukset – uusi ehdotus standardiksi

ESMAN keskeiset kommentit



- Katsoo, että ehdotus antaa sekä vuokralle ottajan että antajan taseesta oikeamman kuvan vuokrasopimusten osalta
 - tunnuslukujen informaatio paranee (esim. velkaantuneisuus)
- Tukee kahden eri tilinpäätöskäsittelyn mallia
 - Ottaa huomioon vuokrasopimusten taloudellisten luonteiden erot
 - Vuokralle antajan osalta ehdotus on kehittynyt aikaisemmasta
- Kantaa huolta mahdollisuuksista sopimusjärjestelyihin
 - Haasteita valvottavuudelle
- Kiinnittää huomiota ns. käytännöllisiin helpotuksiin (esim. poistot B-tyyppien kohdalla ja vuokralle antajan jäännöserän käsittely)
 - Teoreettiset perusteet puuttuvat ja ovat ristiriidassa muiden IFRS-standardien kanssa

Vuokrasopimukset – uusi ehdotus standardiksi

ESMAN keskeiset kommentit

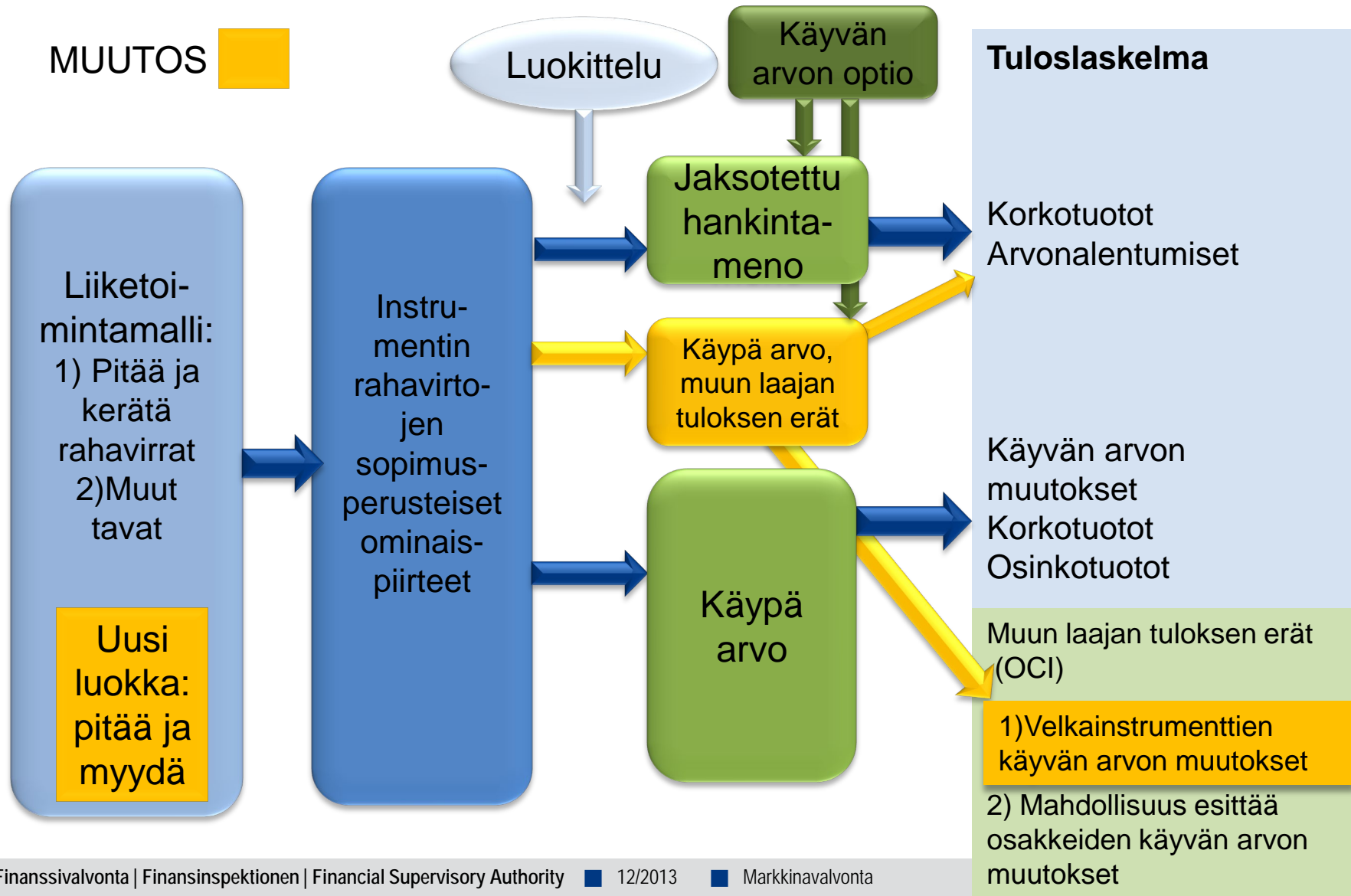


- Epäilee valintamahdollisuutta soveltaa standardia aineettomiin hyödykkeisiin (laatimisperiaate IAS 8:n kautta)
- Annettava tarpeeksi ohjeistusta siihen, että omaisuuserän käyttöoikeuden arviointi johtaa oikeisiin johtopäätöksiin
- Termien sisältö: merkityksetön, pääosa, olennaisesti kaikki – voivat vaikuttaa luokitteluun
- Ehdottaa, että tulisi esittää erikseen taseessa niiden erilaisen luonteen takia
- On huolissaan vuokralle antajan mallin jäännöserän arvostamisesta: alkuperäinen arvostaminen ja kirjattavat korkotuotot (käytännön helpotus)
 - Tätä käytännön helpotusta ei saisi käyttää analogisesti muissa tilanteissa
- Ehdottaa, että toistaiseksi voimassa olevien sopimusten, joissa pelkästään irtisanomisaika, vaatimuksia selkeytettäisiin: käytännössä taloudellinen kannustin tehdä tällaisin ehdoin pitkäaikaisia sopimuksia → nämä tulisi tulkita soveltamisessa pitkäaikaisina vuokrasopimuksina
- Esittää, että vaihtuvamääräisten vuokramaksujen - ”in-substance fixed payments” – sisältöä kuvattaisiin

Rahoitusinstrumentit: Luokittelua koskeva muutosehdotus



MUUTOS





- Ei tue uuden luokan käyttöönottoa
- Katsoo, että kahteen liiketoimintamalliin perustuva lähestyminen on tilinpäätössääntelyn näkökulmasta kestävämpi
- Kolmannen liiketoimintamallin salliminen tekisi tilinpäätössääntelystä tarpeettoman monimutkaista ja ei antaisi merkittävämpää informaatiota sijoittajille
 - Heikentäisi tilinpäätösten vertailukelpoisuutta
 - Heikentäisi valvottavuutta
- Kolmannen liiketoimintamallin rajat eivät ole tarpeeksi selvät suhteessa kahteen muuhun liiketoimintamalliin
 - Miten myynti määritellään eri liiketoimintamallien välillä?

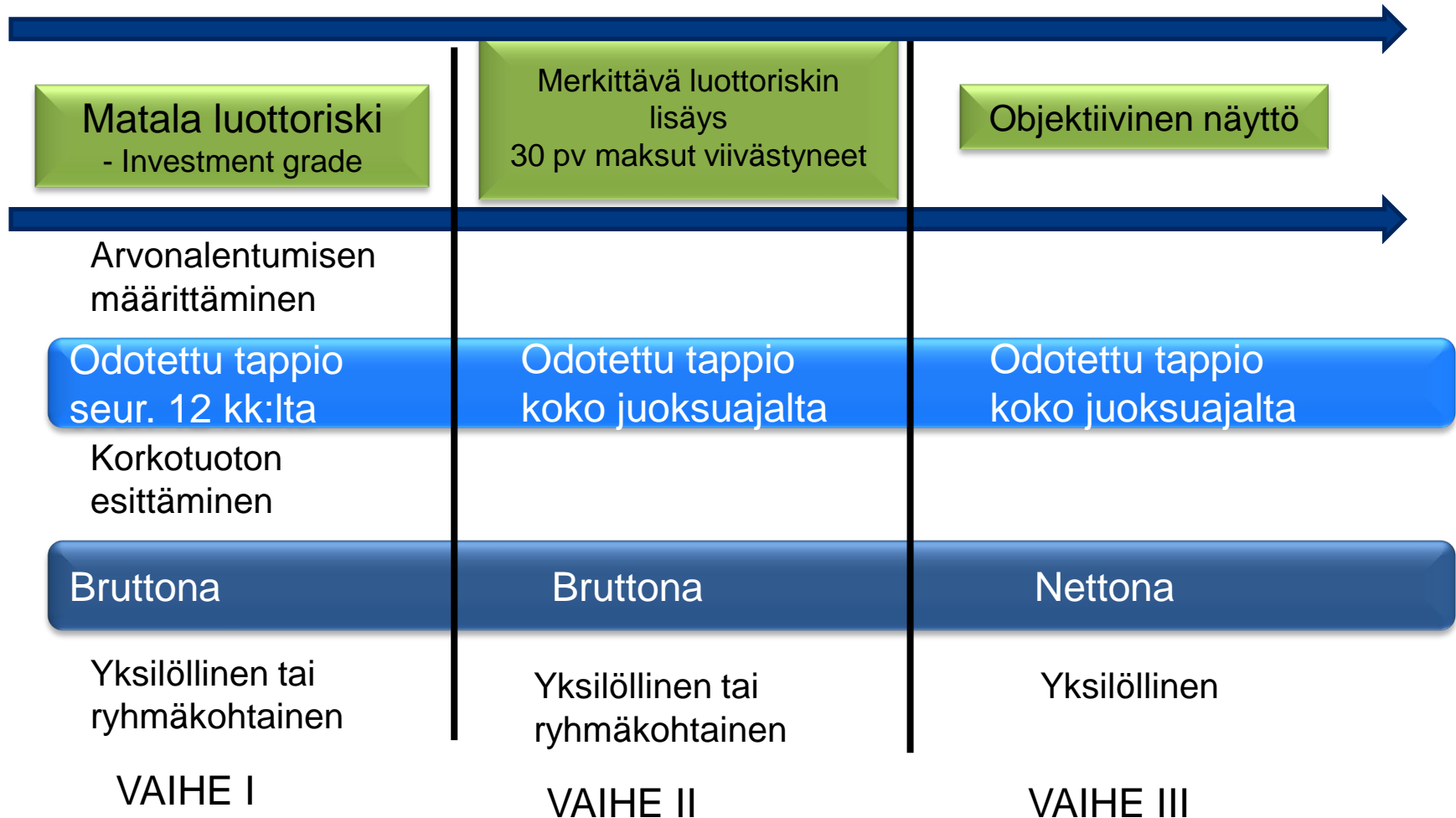


- On vaikea arvioida ehdotuksen perustelua vakuutussopimusten arvostamisesta johtuvan epä johdonmukaisuuden valossa (accounting mismatch) (vakuutussopimusstandardiluonnoksen sisältö ei ollut tiedossa)
 - Ehdotus uudesta luokasta korjaa vain osittain tätä ongelmaa
- Korostaa korkealaatuisia tilinpäätösstandardeja, vaikka lopputuloksena olisi erilainen tilinpäätössääntely IFRS-standardien ja US GAAPin välillä
 - Ehdotus ei yksistään poista eroja näiden vaatimusten väliltä

Rahoitusinstrumentit: Arvon alentumisia koskeva ehdotus – YLEINEN MALLI



LUOTON HEIKKENEMINEN



Rahoitusinstrumentit: Arvon alentumisia koskeva ehdotus – YKSINKERTAISTETTU LÄHESTYMISTAPA



- Myyntisaamiset (lyhytaikaiset; alle 12 kk)
 - Arvon alentuminen lasketaan saamisen koko juoksuajalta
- Pitkäaikaiset myynti- ja vuokrasaamiset
 - Yleinen arvonalentumismalli, tai;
 - Arvon alentuminen lasketaan saamisen koko juoksuajalta

Rahoitusinstrumentit: Arvonalentumisia koskeva ehdotus – ESMAn keskeiset kommentit



- Aikaisempi (2009) ehdotus, jossa odotettu arvonalentuminen otettiin huomioon korossa oli teoreettisesti perustellumpi
 - Mallilta puuttuu teoreettisesti pätevä perustelu kirjata välittömästi 12 kuukauden odotettu tappio (Yhtyy Steven Cooperin eroavaan mielipiteeseen)
 - Hyväksyy ehdotuksen, koska se korjaa nykyisen IAS 39 arvonalentumisten kirjaamisen puutteita
- Mahdollistaa liikaa johdon harkintaa
 - Erityisesti siirtyminen vaiheesta 1 vaiheeseen 2
 - arvonalentumisten täysimääräisinä tekeminen?
 - Haaste yhdenmukaiselle soveltamiselle → vertailukelpoisuus heikkenee
- Ei tue varauksettomasti ns. käytännöllisiä helpotuksia
 - Ns. sijoitusluokka -poikkeus (investment grade) – mahdollistaa tuloksen hallinnan, koska siirretään odotetun tappion laskentaa saamisen koko juoksuajalta
 - Esimerkiksi tilanne, jossa luokitus laskee AAA:sta BBB:hen
 - 30 päivän viivästyminen voi olla merkityksellinen yksinkertaistus toiminnan kannalta → saattaa johtaa käytännössä vain sen käyttämiseen

Rahoitusinstrumentit: Arvon alentumisia koskeva ehdotus – ESMAn keskeiset kommentit



- Tukee että samaa mallia sovelletaan myös luottositoumuksiin ja takaussopimuksiin
- Toistaa, ettei hyväksy kolmatta liiketoimintamalliluokkaa, mutta jos tulee → samat arvonalentumissäännöt
- Katsoo, ettei ohjeistus ole riittävää, kun tulee määrittää arvonalentumisen määrä koko juoksuajalta – miten arvioidaan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden merkittävää muutosta
- Ehdottaa default ja forbearance-termien määritelmien sisällyttämistä
- Ei tue sitä, että diskonttaamisessa käytettävään korkoon liittyy joustavuutta – vaatii efektiivisen koron käyttämistä
- Yhtyy lainaehtojen muutosten vaikutusten tilinpäätöskäsittelyyn – mutta odottaa, että IFRS 9 selkeästi ottaisi kantaa, milloin lainaehtojen muutokset ovat sellaisia, että se johtaa alkuperäisen lainan taseesta pois kirjaamiseen



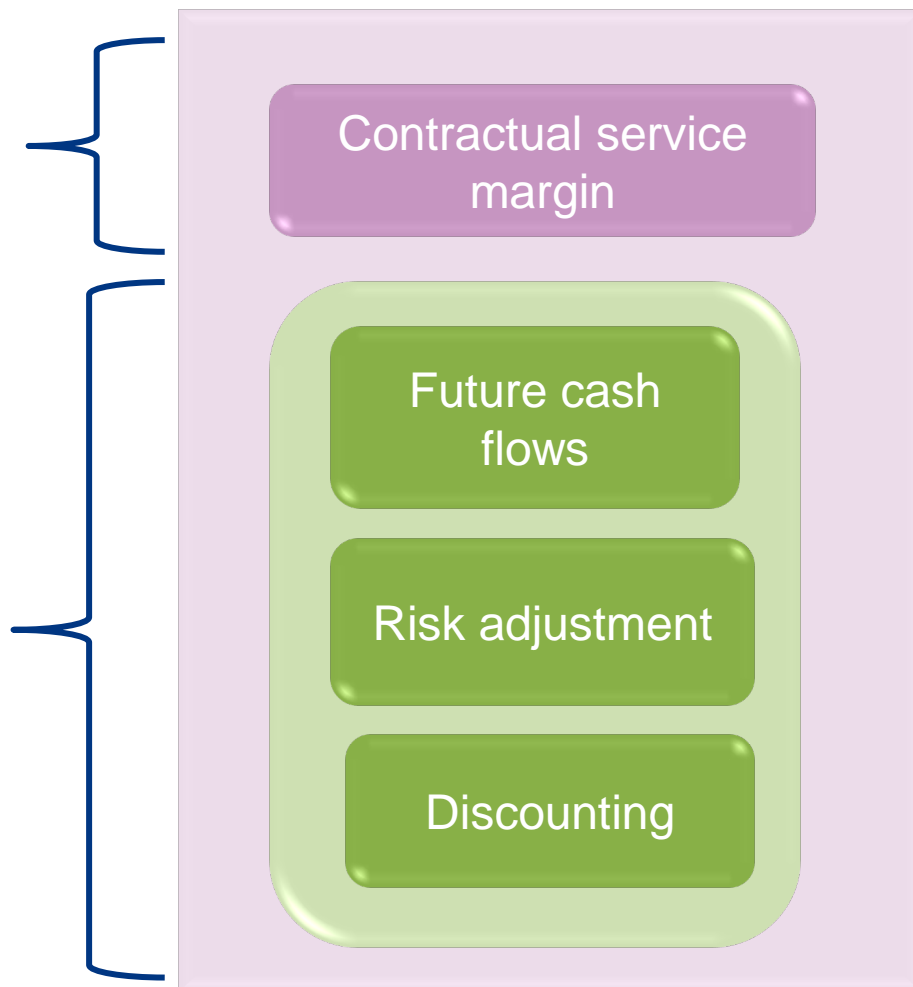
Sopimuksen arvo

Sopimuksen palvelumarginaali
Service margin

Sopimuksesta syntyvien rahavirtojen suorittamisen määrä

The amount of the fulfilled cash flows

- ei huomioida sitä vakuutuksenantajan riskiä, ettei se suoriudukaan velvoitteista





- Katsoo, että muun laajan tuloksen eriin merkittävät vakuutus sopimuksen arvostamisen diskonttaus koron muutokset lisäävät tilinpäätös informaation monimutkaisuutta
 - Katsoo, että korkoriski ja sen hallinta on vakuutus liiketoiminnan keskeinen elementti, joten korossa tapahtuvat muutokset tulee sisällyttää tilikauden voittoon tai tappioon
 - Uskoo, että standardin liitetietovaatimukset ovat kriittisessä roolissa, jotta käyttäjät saavat oikean kuvan vakuutus toiminnan tuloksellisuudesta, mikäli vakuutus sopimusten diskonttaus koron muutokset esitetään muun laajan tuloksen erissä
- On huolissaan ns. peilikuvalähestymistavan sisällyttämiselle standardiin, jolloin vakuutus sopimuksia arvostetaan kahdella eri tavalla
 - Ehdotuksen tavoitteena vähentää arvostamiseen liittyvää epä johdon mukaisuutta arvostamalla vakuutus sopimukset, joiden tuoton odotetaan vaihtelevan suoraan ns. alla olevien omaisuus userien arvon perusteella



Annettu 2010

Kappale 1: The Objective of General Purpose Financial Reporting

Kappale 2: Qualitative Characteristics of Useful Financial Information

Keskustelupaperi: Reporting Entity

Keskustelupaperi uudistettavasta viitekehyksestä:

- Tilinpäätöslaskelmien perustekijät: omaisuuserän ja velan määritelmät
- Taseeseen merkitseminen ja taseesta poiskirjaaminen
- Oman pääoman määritelmä
- Vieraan ja oman pääoman luokittelu
- Arvostaminen
- Esittäminen ja liitetiedot
- Laaja tuloslaskelma: muun laajan tuloksen erät



- Kommenttikirjettä ei vielä julkaistu
- ESMAn IFRS Groupissa alustavasti
 - Mahdolliset merkittävät ristiriidat voimassa olevien standardien ja uuden viitekehysten välillä: tunnistettava
 - Tuetaan uusia omaisuususerän ja velan määritelmiä
 - selvennettävä määritelmiä suhteessa kirjaamista ja arvostamista koskeviin teoreettisiin perusteisiin
 - Ei pystytä arvioimaan, mitä kahdesta vaihtoehdoisesta nykyistä velkaa koskevista näkemyksistä - selvennettävä
 - Tuetaan oman pääoman määritelmää ja sitä, että oman ja vieraan pääoman luokittelun tulisi perustua velan määrittelylle
 - Tuetaan arvostamisperusteiden rajoittamista ja tulkitsee, että ns. epävarmuuden käsite liittyy kirjaamiseen
 - Tuetaan muun laajan tuloksen erien kohdalla suppeaa näkemystä
 - Suhtaudutaan pidättyväisesti aikaisemmin voimassa olleen viitekehysten termien lisäämiseen osiin 1 ja 3: stewardship, reliability ja prudence
 - On huolissaan liiketoimintamallin käsitteen sisällyttämisestä

Liite: Luokituslaitosten luokat



Fitch	S&P	Moody's	Rating grade description (Moody's)		
AAA	AAA	Aaa	Investment grade	Minimal credit risk	
AA+	AA+	Aa1		Very low credit risk	
AA	AA	Aa2			
AA-	AA-	Aa3			
A+	A+	A1			Low credit risk
A	A	A2			
A-	A-	A3			
BBB+	BBB+	Baa1	Moderate credit risk		
BBB	BBB	Baa2			
BBB-	BBB-	Baa3			
BB+	BB+	Ba1	Speculative grade	Substantial credit risk	
BB	BB	Ba2			
BB-	BB-	Ba3			
B+	B+	B1		High credit risk	
B	B	B2			
B-	B-	B3			
CCC+	CCC+	Caa1		Very high credit risk	
CCC	CCC	Caa2			
CCC-	CCC-	Caa3			
CC	CC	Ca		In or near default, with possibility of recovery	
C	C				
DDD	SD	C	In default, with little chance of recovery		
DD	D				
D					



- Tiina Visakorpi, toimistopäällikkö, puh. 010 831 5383
- Ingalill Aspholm, tilintarkastusasiantuntija, puh. 010 831 5347
- Virpi Haaramo, johtava tilinpäätösasiantuntija, puh. 010 831 5355
- Laura Heinola, tilinpäätösasiantuntija, IFRS, puh. 010 831 5354
- Nina Lindeman, tilinpäätösasiantuntija, IFRS, puh. 010 831 5325
- Nina Oker-Blom, tilinpäätösasiantuntija, IFRS, puh. 010 831 5508
- Kati Pajunen, tilinpäätösasiantuntija, IFRS, puh. 010 831 5424
- Riitta Pelkonen, tilinpäätösasiantuntija, IFRS, puh. 010 831 5420
- Leena Sinisalo, tilinpäätösasiantuntija, IFRS, puh. 010 831 5370
- Riikka Kantola, valvonta-assistentti, puh. 010 831 5398

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Listayhtiolle/IFRS>



Ajankohtaista listayhtiöiden tiedonantovelvollisuudesta

Anu Lassila-Lonka, markkina-avalvoja (10.12.2013)

Minna Toiviainen, markkina-avalvoja (3.12.2013)



- Fivan uudet määräykset ja ohjeet Liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuus (7/2013)
- Fivan sijoittajakysely: Mitä tietoja sijoittaja pitää tärkeinä?
- Tulossa olevia sääntelymuutoksia



- Uusilla määräyksillä ja ohjeilla siirrettiin Fivan standardit 5.1 ja 5.2b osaksi uutta määräys- ja ohjekokoelmaa (MOK)
- Määräyksiin ja ohjeisiin sisältömuutoksia uudistetusta arvopaperimarkkinasäätelystä, myös Fivan tulkintoja lainsäädännön sisällöstä
- Uusia velvoittavia määräyksiä
 - Perustuvat Fivan määräyksenantovaltuuteen tai täytäntöönpano-direktiiveihin
 - Esim. hyväksyttävä syy tiedon julkistamisen lykkäämisessä, säänneltyjen tietojen julkistaminen
- Määräyksissä ja ohjeissa Fivan suosituksia sekä myös käytännön soveltamis- ja menettelyohjeita ja esimerkkejä
- Uudet määräykset ja ohjeet tulivat voimaan 1.7.2013



- Fiva suosittaa kirjallisen tiedonantopolitiikan laatimista (Määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 4.2, kohta 6)
 - Periaatteet ja tavat kommunikointiin pääomamarkkinoiden kanssa
 - Laajuus ja sisältö vaihtelevat yhtiöittäin
- Tiedonantopolitiikassa voidaan käsitellä esim. seuraavia asioita:
 - Olennaisuuden kriteerit
 - Pörssitiedote vs. lehdistötiedote
 - Julkistettavat kaupat, tilaukset, projektit
 - Tulevaisuudennäkymien/ tulosvaroituksen antamisen periaatteet
 - Kommunikointi pääomamarkkinoiden kanssa
 - Toimintatavat sijoittaja-, analyytikko ja mediatapaamisissa
 - Hiljaisen jakson pituus
 - Markkinaennusteiden kommentointi
 - Tietovuotoihin ja markkinahuhuihin reagointi
 - Kommunikointi kriisitilanteissa
- Yhtiö voi halutessaan julkaista tiedonantopolitiikan internetsivuillaan soveltuvien osien
 - Sijoittajilla mahdollisuus ymmärtää ja ennakoida yhtiön toimia eri tilanteissa



- Arvioon tiedon olennaisuudesta vaikuttaa, mitä yhtiö on aiemmin julkistanut
 - Tiedottamislinjan jatkuvuus
 - Fiva suosittaa tiedottamislinjan olennaisten muutosten julkistamista pörssitiedotteella (Määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 5.2, kohta 9)
- Pörssitiedote vs. lehdistötiedote
- Aiemmin julkistetuissa tiedoissa tapahtuneet olennaiset muutokset: tiedottaminen vastaavalla tavalla
 - Yt-neuvottelut ja niiden tulos
 - Kustannussäästöohjelmat ja niiden eteneminen
- Myönteiset ja kielteiset seikat samalla painoarvolla
- Johdonmukaisuus terminologian käytössä
 - Esim. tulevaisuudennäkymiä annettaessa



- AML:ssa ei enää vaatimusta näkymien esittämisestä osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedotteessa
- Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä annettava toimintakertomuksessa (KPL 3:1 §)
- Yhtiö arvio itse, missä laajuudessa ja miltä osin se esittää tulevaisuudennäkymiä
 - Yleisluonteinen näkymä
 - Tulosennuste: numeerinen ennuste tai verbaalinen kuvaus
- Fiva suosittaa näkymien antamista tulosennusteena
- Otettava huomioon riskit ja epävarmuustekijät (vrt. harhaanjohtavan tiedon antamisen kieltö, AML 1:3 §)
- Fivan selvityksen mukaan toistaiseksi vain muutama yhtiö luopunut näkymien esittämisestä osavuosikatsauksissa/tilinpäätöstiedotteessa



- Näkymien osavuosisikatsauksessa esittämistä koskevan vaatimuksen poistuminen AML:sta ei vaikuta velvollisuuteen antaa tarvittaessa tulosvaroitusta
- Tulosvaroitusta julkistettava AML 6:4 §:n nojalla ilman aiheetonta viivytystä
 - Todennäköinen muutos, ei tarvitse olla ilmeinen tai varma
- Muutoksen olennaisuutta verrataan siihen, mitä yhtiö on itse julkisesti ennakoinut (tulosennuste/yleisluonteiset näkymät) ja/tai mitä yhtiön historiatiedoista voidaan perustellusti päätellä
 - Väljää tulosennustetta arvioitaessa historiatiedon merkitys korostuu
 - Tulosvaroitusta annettava, vaikka yhtiö ei olisi julkistanut näkymiä



- Selostusta olosuhteista ja tapahtumista, jotka vaikuttaneet tulokseen ja taloudelliseen asemaan, esim.
 - Liikevaihdon ja kannattavuuden kehitykseen vaikuttaneet seikat
 - Tase-erien, kuten käyttöpääoman muutokset
 - Kustannussäästö- ja muiden kehitysohjelmien eteneminen
- Fivan tulkinnan mukaan tunnuslukujen esittäminen vertailutietoineen ei riittävää (Määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 7.5, kohta 44 ja luku 9.2.3, kohta 17)
 - Seikkoja ja tapahtumia analysoitava myös sanallisesti

Yhtiökohtainen kuvaus merkittävistä lähiajan riskeistä ja epävarmuustekijöistä



- Yhtiöön, sen liiketoimintaan ja toimialaan liittyvät merkittävät lähiajan riskit ja epävarmuustekijät
 - Riskikuvaus mahdollisimman yhtiökohtainen
- Fivan tulkinnan mukaan vaatimus merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden arvioinnin osalta ei täyty, jos toimintakertomuksessa annetaan tietoja ainoastaan riskienhallinnan menetelmistä (Määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 7.9, kohta 71)
 - Mahdollisuuksien mukaan myös kuvaus riskien ja epävarmuustekijöiden toteutumisen merkityksestä yhtiölle
 - Tarkastelu lähinnä alkaneen tilikauden osalta
- Jos aiemmat tiedot riskeistä ja epävarmuustekijöistä eivät ole muuttuneet, yhtiö voi todeta tämän osavuosikatsauksessaan
 - AML 7:11 §:n 2 momentin kuvausta ei tällöin tarvitse esittää (Määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 9.2.3, kohta 19)

Mahdollisuus johdon osavuotisen selvityksen laatimiseen laajentunut



- Liikkeeseenlaskija voi tietyin edellytyksin laatia tilikauden ensimmäiseltä ja kolmannelta neljännekseltä osavuosikatsauksen sijaan johdon osavuotisen selvityksen, esim. silloin, kun
 - Osakkeiden markkina-arvo enintään 150 milj. euroa (aiemmin 75 milj. euroa)
 - Toimialan luonteen tai liiketoiminnan tasaisuuden johdosta perusteltua
- Vain muutama yhtiö toistaiseksi käyttänyt hyväkseen mahdollisuutta ”kevyempään” raportointiin





- Julkistaminen tarkoittaa tietojen toimittamista tiedotusvälineille
- Pääsääntö: tiedot julkistettava täydellisinä ja muokkaamattomina
 - Säännöllisen tiedonantovelvollisuuden raporttien osalta riittää kuitenkin, että olennaiset asiat julkistetaan pörssitiedotteella ja raportti kokonaisuudessaan liitetään tiedotteeseen
 - Tilintarkastuskertomus julkistetaan täydellisenä ja muokkaamattomana poikkeustilanteissa
- Julkistettavassa tiedotteessa oltava seuraavat perustiedot:
 - Liikkeeseenlaskijan nimi
 - Julkistamispäivämäärä ja kellonaika
 - Tiedotteen aihe
 - ”Säännelty tieto”
 - tilinpäätöstiedote / osavuosikatsaus / johdon osavuotinen selvitys / tilinpäätös ja toimintakertomus/ pörssitiedote
- Kaikki kieliversiot julkistettava samanaikaisesti

Olennaiset virheet tai puutteet korjattava pörssitiedotteella



- Julkistamisen jälkeen havaittu totuudenvastainen tai harhaanjohtava tieto, jolla saattaa olla olennaista merkitystä sijoittajalle, on korjattava
- Korjataan julkistamalla uusi tiedote, jossa kerrotaan
 - Oikaistu tieto
 - Miltä osin aikaisemmin julkistettu tieto oli totuudenvastainen tai harhaanjohtava
 - Koska virheellinen tieto oli julkistettu
- Muun kuin olennaisen tiedon voi korjata yhtiön internetsivuille
 - Tietojen asiasisältöä ei tule muuttaa internetsivuille jälkikäteen
 - Tietojen muuttaminen internetsivuille ei ole julkistamista
 - Tiedotevarastossa olevia tietoja voi muuttaa ainoastaan julkistamalla uuden tiedotteen

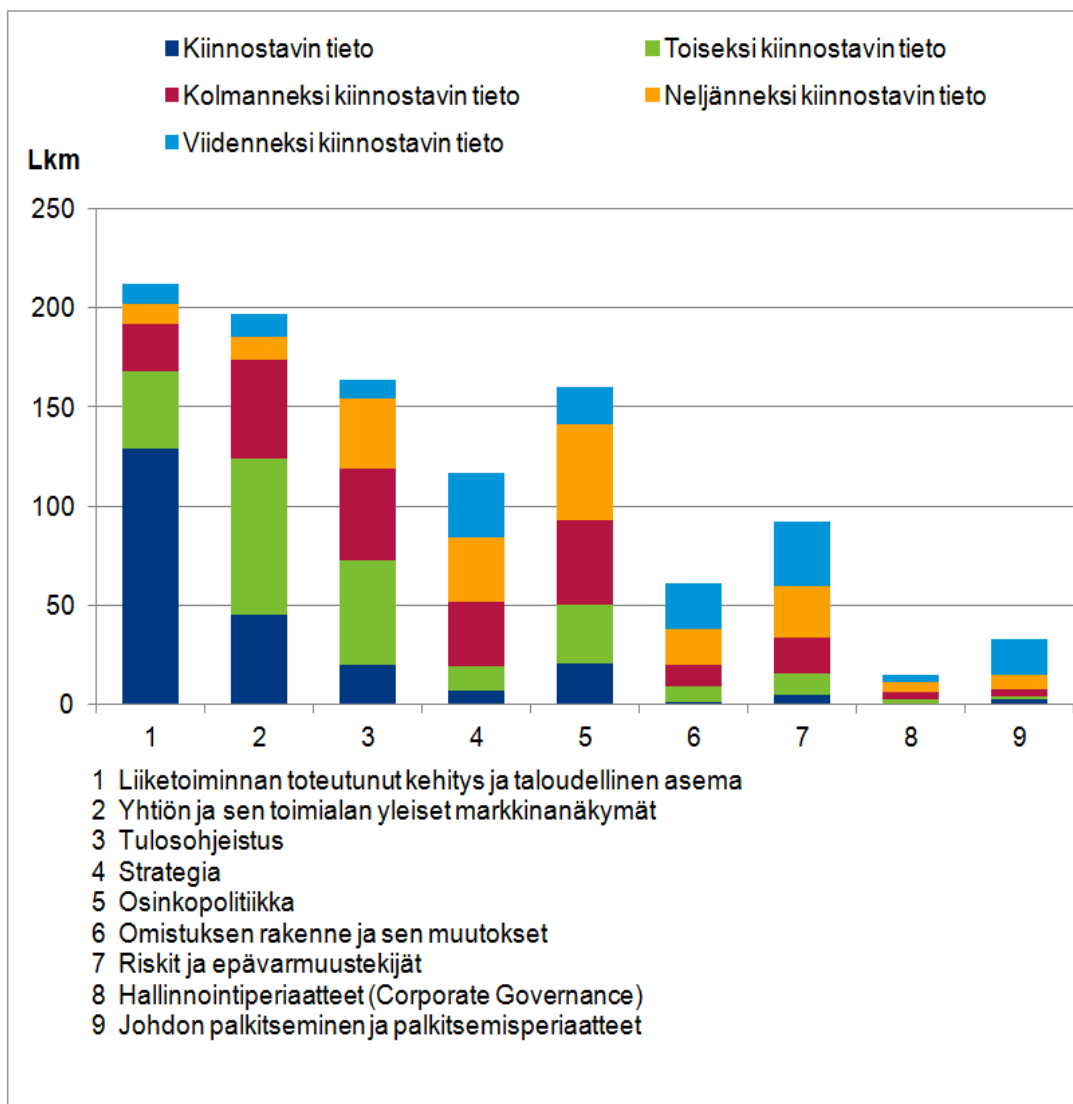


Finanssivalvonnan sijoittajakysely: Mitä tietoja sijoittaja pitää tärkeinä?

Liiketoiminnan kehitys ja taloudellinen asema ylivoimaisesti kiinnostavin tieto



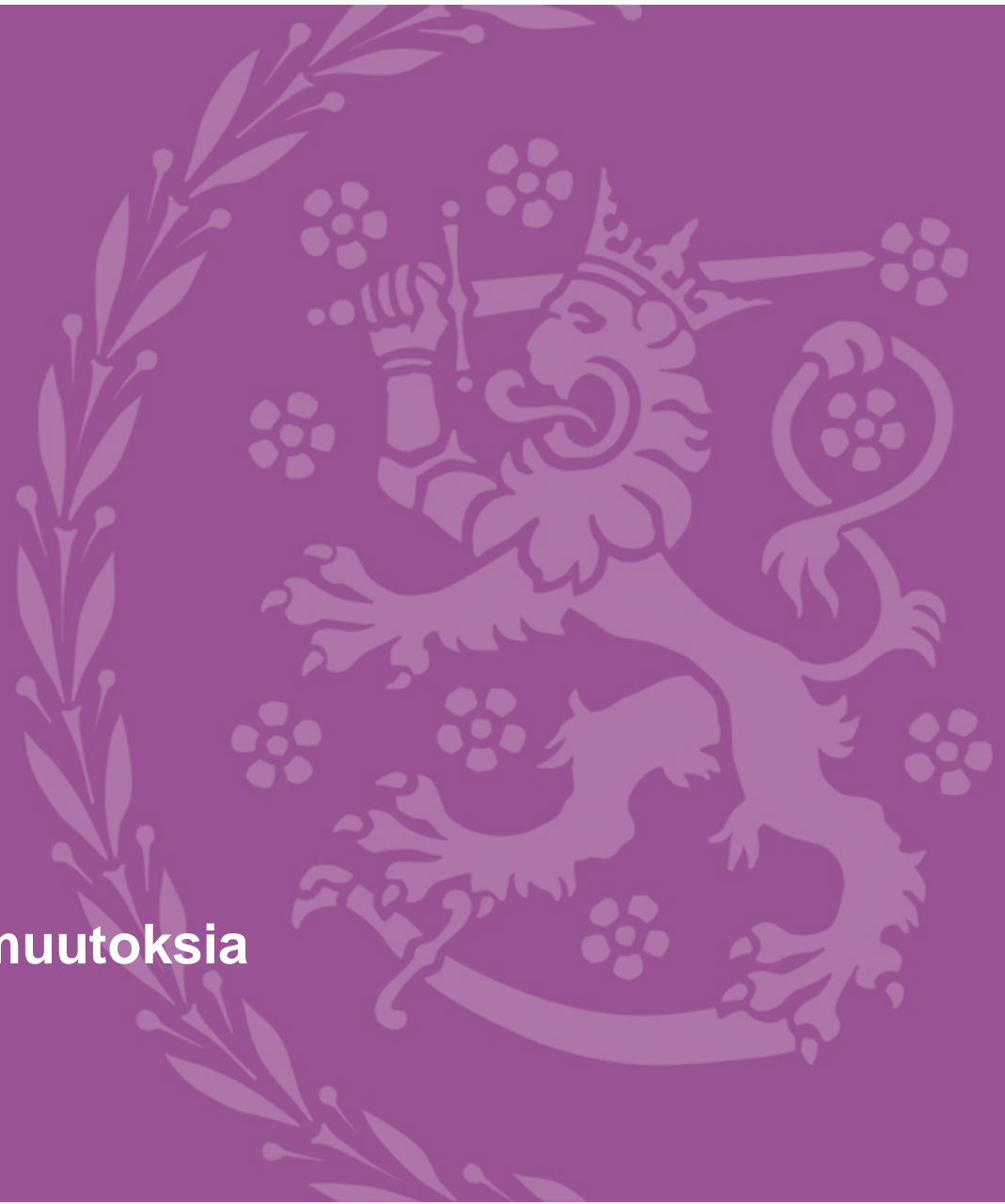
- Yli 50 % vastaajista piti liiketoiminnan kehitystä ja taloudellista asemaa kiinnostavimpana tietona
- Noin 20 % vastaajista piti markkinanäkymiä kiinnostavimpana tietona
- Osinkopolitiikka ja tulosohjeistus saman arvoisia (vajaa 10 % piti kiinnostavimpana tietona)
- Vajaalla 40 % vastaajista riskit ja epävarmuustekijät viiden kiinnostavimman tiedon joukossa





- Osavuosikatsauksia ja tilinpäätöstiedotteita luetaan säännöllisesti
 - Alle 10 % vastaajista lukee harvoin tai ei koskaan
 - Pääsääntöisesti luetaan tietoja tuloskehityksestä ja taloudellista asemasta sekä tulevaisuudennäkymistä
 - Pidetään erinomaisina informaation lähteinä
 - Olennainen osa sijoituskohteiden kiinnostavuuden arviointia
- Vuosikertomuksia luetaan lähes yhtä aktiivisesti kuin osavuosikatsauksia ja tilinpäätöstiedotteita
 - Erityisesti toimintakertomus
 - Myös IFRS-tilinpäätös (noin 50 % vastaajista lukee)
- Osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedotteissa esitetyt tiedot pidetään keskimäärin riittävinä

Tulossa olevia sääntelymuutoksia





- Avoimuusdirektiivi (muutokset julkaistiin 23.10.2013)
 - Kansallinen implementointi 2015 loppuvuoteen mennessä
 - Jatkossa julkistettava vain tilinpäätös ja puolivuotiskatsaus
 - Kansallisesti voidaan vaatia myös neljännesvuosiraportointia (tietyin edellytyksin)
 - Liputusvelvollisuus laajenee koskemaan kaikkia johdannaissopimuksia riippumatta siitä, johtaako sopimus osakkeen hankkimiseen vai pelkän hinnaneron maksamiseen
 - Siirtyminen XBRL-raportointiin 1.1.2020 alkaen?
- Markkinoiden väärinkäyttöasetus
 - Voimaantulo arviolta H1/2014
 - Asetusta sovelletaan 2 vuoden kuluttua sen voimaantulosta
 - Tulee kattamaan mm. jatkuvan tiedonantovelvollisuuden, sisäpiirirekisterit sekä johdon arvopaperikauppojen julkistamisen
 - Jatkuva tiedonantovelvollisuus pääpiirteissään samanlainen kuin nykyisin



- Markkina-avalvoja Anu Lassila-Lonka, puhelin 010 831 5566
- Markkina-avalvoja Ismo Raussi, puhelin 010 831 5231
- Markkina-avalvoja Minna Toiviainen, puhelin 010 831 5219



Kiitos mielenkiinnosta!